

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน กวดวิชาในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัย ได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
 - 1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการกวดวิชา
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
 - 2.1 การจัดหลักสูตร
 - 2.2 กระบวนการเรียนการสอน
 - 2.3 บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน
3. บริบทโรงเรียนกวดวิชาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการกวดวิชา

1.1 ความหมาย

กมล สุคประเสริฐ (2526 : 1) ได้ให้ความหมายการกวดวิชา หมายถึง การกวดวิชาคนที่เรียนอ่อนให้เก่งขึ้น

สุพัฒน์ สุขมลสันต์ (2530 : 14) ได้ให้ความหมายของการกวดวิชาว่า การกวดวิชามิใช่เป็นการศึกษาเล่าเรียนที่มีเนื้อหาใหม่ แต่เป็นการเน้นเนื้อหาในบางส่วน เรื่องบางตอนของเนื้อเรื่องทั้งหมด ที่ได้ศึกษาแล้ว แต่ผู้สอนหรือผู้กวดวิชามีความสนใจเข้าใจ หรือจำได้เป็นพิเศษ โดยเพื่อหวังผลว่าความรู้เหล่านั้นจะเกิดประโยชน์โดยตรงในทันทีหรืออนาคตอันใกล้ต่อผู้เข้ารับการกวดวิชา ดังนั้นการกวดวิชาจึงมีลักษณะแตกต่างกับการศึกษาทั่วไปที่

เพิ่มพูนความรู้อย่างกว้าง ๆ แต่เป็นการศึกษาที่มีเป้าหมายที่แน่นอน นั่นก็คือใช้ในการประกอบการแข่งขัน

เทอดศักดิ์ คงเดช (2543 : 70) กล่าวว่า คำว่า “กวด” หมายถึงทำให้แน่น ทำให้เร็วให้ทันการกวดวิชาจึงแฝงความหมายที่ต้องเร่งรัด ต้องเข้มข้นในการเรียน

สรุปว่า การกวดวิชา หมายถึง การเรียนนอกเหนือเวลาเรียนตามปกติและเนื้อหาที่เรียนไม่ใช่เนื้อหาใหม่ โดยที่ใครก็สามารถเรียนได้ไม่ว่าจะเป็นคนที่มาผลการเรียนอ่อน ผลการเรียนปานกลาง หรือผลการเรียนสูง และผู้ที่มาเรียนกวดวิชาทุกคนล้วนหวังผลจากการเรียนกวดวิชาว่าจะเกิดประโยชน์กับผู้เรียนกวดวิชาโดยตรงทันที หรือไม่ก็ในเวลาอันใกล้ตามความเข้าใจของบุคคล โดยทั่วไปโรงเรียนกวดวิชา หมายถึง โรงเรียนสอนเสริมสอนซ่อม สำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อนบางวิชาและเป็นที่สอนเพิ่มเนื้อหาวิชาให้เข้มข้นกว่าในชั้นเรียนปกติและสำหรับนักเรียนที่ต้องการเพิ่มความมั่นใจในตนเองเพื่อการเรียนต่อระดับสูงต่อไป แต่ความหมายที่แท้จริงของโรงเรียนกวดวิชาตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 หมายถึง โรงเรียนเอกชนประเภทหนึ่งในหกประเภทตามมาตรา 15(2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกวดวิชาตามหลักสูตรวิชาสามัญของกระทรวงศึกษาธิการตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษา มีวิธีการดำเนินการแตกต่างจากโรงเรียนเป็นครั้งคราว (ก้านทิพย์ ชาตวิงศ์, 2539 : 13)

การเรียนกวดวิชา เป็นคำกลาง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปซึ่งอาจมีความหมายแฝงที่แตกต่างกัน นอกจากคำว่ากวดวิชาแล้ว ปัจจุบันยังมีคำอื่นอีกที่ใช้เรียกกันอย่างแพร่หลาย เช่น ติว ติววิชา เรียนพิเศษ เรียนเสริม เรียนปรับสภาพ เรียนเพิ่ม และเรียนเร่ง เป็นต้น คำเหล่านี้มีความหมายโดยเฉพาะแตกต่างกัน แต่คำที่คนทั่วไปนิยม ได้แก่คำว่า กวดวิชาแทน ดังนั้นเพื่อให้เข้าใจตรงกัน เมื่อเรากล่าวคำต่าง ๆ เหล่านี้ดังนี้ (ประยูร ศรีประสาธน์, 2530 : 58 – 68)

1. การเรียนซ่อมเสริม (Remedial Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้แก่ผู้เรียนตามปกติแล้วไม่ทันผู้อื่น เพราะเหตุผลต่าง ๆ เช่น มีความสามารถไม่เพียงพอ มีเวลาไม่พอ หรือขาดเรียน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนให้ทันหรือเรียนให้ผ่านตามวัตถุประสงค์ขั้นต่ำในการเรียนหรือสถานที่ที่กำหนดไว้เป็นต้น หรืออาจกล่าวสั้น ๆ การเรียนซ่อมนั่นคือ การเรียนกวดวิชา ให้สามารถมีความรู้ความสามารถมากกว่าเหมือนการวิ่งกวดหรือไล่กวด ผู้อยู่ข้างหน้าให้ทันนั่นเอง

2. การเรียนเสริม (Extra Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้จัดแก่ผู้เรียนตามปกติแล้วเรียนได้เก่งกว่าผู้อื่น เพราะเหตุผลต่าง ๆ เช่น มีเวลาเรียนมากกว่า มีสติปัญญาดี หรือเพราะรู้เรื่องเหล่านี้ดีแล้ว ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนนั้นมีสิ่งอื่นได้เรียนรู้ ไม่ต้องเสียเวลาผู้อื่นหรือให้ผู้เรียน ไล่กวด ผู้อื่นที่อยู่ในระดับสูงกว่าตนเอง เช่น นักเรียนชั้น ม. 4 เรียนกวด เพื่อสอบเทียบ ม. 6 นักเรียนชั้น ม. 6 เรียนกวดวิชา เพื่อให้มีความรู้มาก ๆ จะสอบเข้ามหาวิทยาลัย

3. การเรียนปรับสภาพ (Adapted Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้จัดแก่ผู้เรียนที่มีความรู้พื้นฐานทางวิชาการ หรือความพร้อมไม่เพียงพอที่จะไปเรียนร่วมกับผู้อื่นได้ จึงต้องมีการเรียนเพิ่มเติมและแก้ไข สิ่งเหล่านี้ก่อน เช่น นักเรียนอนุบาล ต้องเรียนปรับสภาพความพร้อมทางร่างกายและจิตใจก่อนในชั้นเตรียมประถมก่อนไปเรียนในชั้นประถมปีที่ 1 นิสิตนักศึกษาที่รับจากโครงการพิเศษต้องปรับสภาพภาษาอังกฤษก่อนเปิดเรียนภาคต้นก่อนที่จะไปเรียนรวมนิสิตนักศึกษาทั่วไป เป็นต้น

4. การเรียนแก้ไข (Corrective Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้จัดแก่ผู้เรียนเพื่อแก้ไขความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนบางอย่างให้ถูกต้องในเมื่อสิ่งที่ผู้เรียนรู้นั้นคลาดเคลื่อน หรือไม่ถูกต้องตามข้อเท็จจริง เช่น นักเรียนแก้ไขภาษาอังกฤษเพราะว่าออกเสียงบางเสียงไม่ถูกต้องมานานแล้ว หรือเรียนแก้ไขวิชาคณิตศาสตร์เพราะว่าแนวคิดวิธีบางอย่างเกี่ยวกับการบวกลบคูณและหาร ของหลักสูตรใหม่และเก่าแตกต่างกัน เป็นต้น การเรียนรู้ประเภทนี้มักเป็นการเรียนสิ่งที่ผู้เรียนรู้อยู่แล้วแต่ยังไม่ถูกต้อง จึงต้องมาเรียนเพื่อแก้ไขให้ถูกต้องขึ้น

5. การเรียนเร่งหรือการเรียนเร่งรัด (Accelerated Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้จัดแก่ผู้เรียนที่ฉลาด เพื่อให้เรียนให้มากขึ้นกว่าที่จะควรเป็น ทั้งนี้ทำให้ผู้เรียนฉลาดยิ่งขึ้น เรียนรู้เนื้อหามากขึ้น และเรียนในชั้นที่สูงขึ้น ซึ่งการเรียนประเภทนี้จุดมุ่งหมายหลักมักได้แก่ เรียนเร่ง (รัด) เพื่อสอบเทียบ ม. 3 และ ม. 6 เป็นต้น

6. การเรียนเฉพาะ (Specified Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูจัดให้แก่ผู้เรียนโดยเฉพาะ เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการหรือความสนใจเฉพาะบุคคลของผู้เรียน เช่น การเรียนเฉพาะวิชาภาษาไทย และวิชาคณิตศาสตร์ เป็นต้น

7. การเรียนพิเศษ (Special Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูให้จัดแก่ผู้เรียนนอกชั้นเรียนหรือนอกหลักสูตร เช่น นักเรียน ม.5 เรียนพิเศษ วิชาภาษาอังกฤษกับชาวต่างประเทศวันอาทิตย์ หรือเรียนพิเศษในวันหยุด เป็นต้น ผู้สอนวิชาต่าง ๆ นี้มักเรียกว่า ครูพิเศษ หรือ ครูสอนพิเศษ เป็นต้น

8. การเรียนติว (Tutorial Learning) ได้แก่ การเรียนเนื้อหาวิชาหรือกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่ครูหรือเพื่อนในชั้น (Peers or Classmates) หรือที่รุ่นพี่ (Senior Students) จัดให้แก่ผู้เรียนสำหรับเนื้อหาบางอย่างเป็นประจำหรือครั้งคราว ซึ่งนิยมจัดทำกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือเป็นการส่วนตัว เช่น นิสิตชั้นปีที่ 1 เรียนติวกับนิสิตชั้นปีที่ 4 หรือนิสิตชั้นปีที่ 2 ติววิชาต่าง ๆ ก่อนสอบ เป็นต้น

ในฤดูที่ใกล้สอบเข้ามหาวิทยาลัย หรือสอบเทียบชั้นระดับต่าง ๆ หรือการสอบเข้าชั้นต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการกวดวิชาเข้าชั้น ม. 3 หรือ ม. 1 หรือ ป. 5 แม้การเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบก็ยังมีคำว่า (เรียน) กวดวิชานี้ มักจะได้ยินพูดกันตลอดปีโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองใหญ่ เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ และอุตรธานี เป็นต้น อาจจะเป็นคำที่ได้ยินกันบ่อยมากในราวเดือน มีนาคม – มิถุนายน ซึ่งเป็นช่วงที่มีการเรียนการสอนเกี่ยวกับกวดวิชามากที่สุด เนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีการสอบเปลี่ยนระดับกันมาก หรือ มีการสอบบรรจุเข้ารับตำแหน่งต่าง ๆ จึงทำให้กิจกรรมการกวดวิชาได้รับความนิยมมาก และในช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงเวลาดังกล่าวนี้เป็นช่วงที่มีการแข่งขันทางวิชาการมากที่สุดในแต่ละรอบปี

1.2 ความเป็นมาของการกวดวิชา

การกวดวิชาเกิดขึ้นเมื่อใด ไม่มีหลักฐานชัดเจน แต่มีผู้กล่าวไว้ว่า การกวดวิชาเริ่มต้นในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช โดยชาวจีนที่มีฐานะดีนิยมจ้างครูจีนมาสอนภาษาจีนที่บ้านให้แก่บุตรหลานก่อนจะไปศึกษาต่อที่ประเทศจีน หลังจากนั้นก็ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจน (ก้านทิพย์ ชาตวิงส์. 2539 : 13) ส่วนมานะ ตริยาภิวัดณ์ (2542 : 10 – 11) กล่าวถึงความเป็นมาของการกวดวิชาว่าเกิดเนื่องจากนักเรียนที่ใช้เวลาออกเหนือจากการเรียนตามปกติแล้วมาเรียนพิเศษ หรือเรียนกวดวิชา นั่นคือกลุ่มนักเรียนที่เรียนอ่อน หรือว่าขาดเรียนจนเรียนไม่ทันเพื่อน ดังนั้นผู้สอนพิเศษให้ก็คือครูที่สอนในชั้นเรียนปกติ โดยจะสอนเหมือนกับที่ถ่ายทอดให้กับนักเรียนในชั้นเรียนเพียงแต่การเรียนพิเศษนั้นจำกัดอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ ทำให้ผู้เรียนสามารถรับการถ่ายทอดได้มากกว่าในชั้นเรียนปกติ และความมุ่งหมายของการกวดวิชา ก็เพื่อที่จะมุ่งให้นักเรียนเหล่านี้มีความรู้เท่าทันรวมถึงนักเรียนที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ดีด้วย ในช่วงต้นของการสอนพิเศษแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนหรือขาดเรียนจนทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน

ครูส่วนใหญ่จะไม่เรียกเก็บเงินค่าสอนพิเศษเพราะต้องการให้นักเรียนตนเรียนทันเพื่อนในชั้นเรียน มากกว่าที่จะมุ่งหาเงินจากการสอนพิเศษให้กับนักเรียนแต่ต่อมาเมื่อสภาพสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป ทำให้คนไทยให้ความสำคัญกับเงินเป็นอย่างมากเพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพ จากการสอนพิเศษแก่นักเรียนที่เรียนอ่อนจึงได้พัฒนากลายเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรายได้ให้กับครูด้วยเหตุผลที่ว่า เป็นค่าเสียเวลารวมถึงการสอนพิเศษแก่นักเรียนที่เรียนเก่งและรักเรียนที่เรียนอยู่ในเกณฑ์ปกติด้วย ต่อมาจึงมีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ รับจ้างสอนกวดวิชาเพื่อหารายได้พิเศษ ไพบูลย์ จันทยศ (2530 : 21) กล่าวว่าเงินเดือนของครูที่ได้รับไม่พอใช้ ครูจึงต้องหารายได้เสริมจากการสอน เพราะทำอย่างอื่นก็ไม่มีความถนัด เมื่อถนัดแต่การสอนก็หารายได้จากการสอนกวดวิชา เมื่อคำนวณแล้วเป็นรายได้ที่ค่อนข้างมากได้มากกว่าเงินเดือนที่รัฐบาลให้หลายเท่า สามารถที่จะผ่อนรถยนต์ ผ่อนบ้านจัดสรรได้ แล้วครูคนไหนไม่อยากสอนกวดวิชา

เมื่อการแข่งขันทางการศึกษาเพิ่มขึ้นทั้งด้านความสามารถในการรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นมีจำกัด และคนให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น ทำให้การกวดวิชาแบบเดิมที่เป็นการสอนแบบกลุ่มเล็ก ๆ ไม่เพียงพอและไม่สามารถตอบสนองความต้องการของนักเรียนได้จึงทำให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาขึ้นซึ่งเป็น โรงเรียนเอกชนประเภทศึกษานอกระบบหรือ สช.15 (2) เมื่อมีผู้ต้องการเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้นก็ทำให้เกิดโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มขึ้นตามมาด้วย ซึ่งสายจิต ลิลิต (2537 : 1) ได้กล่าวว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2515 กระทรวงศึกษาธิการไม่เห็นความจำเป็นที่จะอนุญาตให้เปิดโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มเพราะจะทำให้เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายให้ผู้ปกครองสิ้นเปลือง แต่ก็ไม่อาจทำให้ความนิยมในการเรียนกวดวิชาลดลงได้

อภิชาติ เศรษฐวิชัยกิจการ (2544 : 65) กล่าวว่า นำยีนดีที่ทราบว่า กระทรวงศึกษาธิการให้ความสนใจเรื่องการกวดวิชา จึงได้ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภทกวดวิชา ปี พ.ศ. 2544 เพื่อให้เกิดหลักประกันคุณภาพมาตรฐาน การเรียนการสอนและค่าธรรมเนียมการเรียนตลอดจนด้านอาคาร สถานที่ การจัดห้องเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง โรงเรียนต้องคืนเงินค่าเรียนให้แก่ผู้เรียนตามสัดส่วนที่กำหนด ในกรณีที่ผู้เรียนนั้นมีเหตุจำเป็นไม่สามารถเข้าเรียนได้

1.3 มาตรฐานของโรงเรียนกวดวิชา

ปัจจุบัน โรงเรียนกวดวิชาอยู่ภายใต้การดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ โดยอาศัยระเบียบข้อบังคับของกระทรวงศึกษาธิการ

ว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานโรงเรียนเอกชนประเภททวศึกษา พ.ศ. 2545 ซึ่งมีการแก้ไขปรับปรุงใหม่จากปี พ.ศ.2534 ให้มีความเหมาะสม และเป็นประโยชน์แก่นักเรียนมากขึ้น ดังนี้

1.3.1 ลักษณะการจัดการเรียนการสอน

- 1) จัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูเป็นผู้สอน
- 2) จัดการเรียนการสอนในลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อ
- 3) จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ

1.3.2 สถานที่จัดตั้งโรงเรียนและอาคาร

1) สถานที่และบริเวณที่ตั้งโรงเรียนต้องมีลักษณะกว้างขวางและเหมาะสมพอแก่กิจกรรมของโรงเรียน โดยต้องมีพื้นที่ใช้สอยไม่น้อยกว่า 100 ตารางเมตร ไม่ขัดต่อสุขลักษณะหรืออนามัยของนักเรียน การคมนาคมสะดวก ตั้งอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีไม่ใกล้โรงงานอุตสาหกรรมที่อาจเกิดอันตรายใด ๆ หรืออยู่ใกล้สถานที่อื่นที่ไม่เหมาะสมแก่กิจกรรมของโรงเรียน

2) ต้องมีกรรมสิทธิ์ในอาคารหรือในกรณีเช่าต้องมีสัญญาเช่าอาคารจากผู้มีสิทธิ์ในการให้เช่าที่กำหนดระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 ปี โดยระบุวัตถุประสงค์การเช่าเพื่อใช้จัดตั้งโรงเรียน ยกเว้นกรณีการเช่าที่ดินของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ที่ราชพัสดุ ที่ศาสนาสมบัติกลาง ที่ธรณีสงฆ์ หรือที่องค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ

3) อาคารต้องเป็นเอกเทศ หรืออาคารร่วมต้องแยกเป็นสัดส่วนไม่ปะปนกับกิจการอื่นและเป็นอาคารที่มีความมั่นคงแข็งแรงเพียงพอที่จะใช้จัดการเรียนการสอน

4) ต้องเป็นอาคารที่ได้รับอนุญาตก่อสร้างหรือใบอนุญาตต่อเติมอาคารจากทางราชการให้ใช้เป็นอาคารเรียนเพื่อการศึกษา เว้นแต่กรณีที่ไม่สามารถหาเอกสารจากทางราชการได้ให้วิศวกรที่ได้รับอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพวิศวกรรมควบคุมตามกฎหมายว่าด้วยวิชาชีพวิศวกรรมเป็นผู้ตรวจสอบและรับรองความมั่นคงแข็งแรงของอาคาร

1.3.3 ห้องเรียน

1) ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนที่ใช้ครูเป็นผู้สอน ให้เกณฑ์คำนวณความจุ

2) ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 45 คน

2) ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนลักษณะผสม โดยมีทั้งครูผู้สอนและสื่อใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

3) ห้องเรียนที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้สื่อ ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน จำนวนนักเรียนไม่เกินห้องละ 90 คน

4) ห้องเรียนที่จัดแบบห้องบรรยายขนาดใหญ่ที่สามารถมองเห็นครูผู้สอน อาจจะมีนักเรียนเกินห้องละ 90 คน ใช้เกณฑ์คำนวณความจุ 1 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน และต้องเพิ่มสื่อ และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตามสัดส่วนนักเรียน

1.3.4 การจัดการสถานที่และความปลอดภัย

1) ห้องเรียน ห้องประกอบ ต้องมีแสงสว่างพอเพียงและมีระบบถ่ายเทอากาศที่ถูกต้องลักษณะ

2) มีห้องธุรการและหรือห้องพักครูแยกต่างหากจากห้องเรียน

3) จัดให้มีพื้นที่หรือห้องสำหรับพักผ่อนให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มีอยู่ตามสมควร

4) จัดให้มีน้ำดื่ม น้ำใช้ที่สะอาดถูกสุขลักษณะให้เพียงพอตามจำนวนนักเรียนที่มีอยู่

5) มีห้องส้วมแยกชาย – หญิง โดยถืออัตราส่วนจำนวนนักเรียน 35 คน ต่อ 1 ที่ สำหรับการเปิดสอนในแต่ละรอบเกิน 20 คนขึ้นไปให้เพิ่มอีก 1 ที่

6) ต้องจัดให้มีทางหนีไฟตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร หรือให้เป็นไปตามกฎกระทรวงฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัย

1.3.5 เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนและการใช้สื่อ

1) ต้องจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนตลอดเวลาที่มีการจัดการเรียนการสอนในอัตราส่วน 1 คน ต่อนักเรียน 1 ห้อง

2) สื่อโทรทัศน์หรือฉากรับภาพ ต้องมีขนาดใหญ่เพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็นและเข้าใจเรื่องราวที่สื่อนำเสนอได้อย่างชัดเจน โดยจะต้องให้มีสื่ออย่างน้อย 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 15 คน

1.3.6 คุณสมบัติของครู และเจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียน

1) ครูจะต้องมีความรู้ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการกำหนดความรู้และประสบการณ์ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครูใหญ่ และความรู้ของผู้ขอรับใบอนุญาตให้เป็นครู โรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2526 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

2) เจ้าหน้าที่ประจำห้องเรียนต้องมีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาหรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และมีทักษะในการใช้สื่อ

1.3.7 ค่าธรรมเนียมการเรียน

1) การเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจะต้องได้รับอนุญาตจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน โดยให้เก็บได้ในอัตราดังนี้ การเรียนการสอนโดยใช้ครูผู้สอนให้เก็บในอัตราที่สูงกว่าการเรียนการสอนโดยใช้สื่อผสมครู ส่วนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อเป็นเครื่องมือจะต้องเก็บในราคาต่ำสุด

2) กรณีที่นักเรียนได้ชำระค่าธรรมเนียมการเรียนแล้ว มีเหตุจำเป็นไม่สามารถเข้าเรียนตามหลักสูตรที่สมัครเรียนให้ผู้รับใบอนุญาตคืนเงินค่าธรรมเนียมการเรียนให้แก่นักเรียนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบการของโรงเรียน ส่วนอัตรากำหนดคืนเงินให้ไปปฏิบัติตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด

1.3.8 ให้ผู้รับใบอนุญาตติดประกาศให้เห็นได้ชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- 1) ใบอนุญาตให้ดำเนินกิจการ โรงเรียน
- 2) ใบอนุญาตให้เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน
- 3) เกณฑ์มาตรฐานการจัดตั้งโรงเรียน
- 4) ข้อมูลอื่นๆ ที่จำเป็น เช่น รายชื่อครูอาจารย์ และหลักสูตรการเรียน

1.3.9 โรงเรียนต้องจัดทำรายงานการดำเนินกิจการเสนอต่อผู้อนุญาตทุกปีและจะต้องมาขึ้นขอต่อใบอนุญาตทุก ๆ 3 ปี ตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกำหนด การแข่งขันและปัจจัยประกอบ

ไพฑูริย์ สีนลรัตน์ (2530 : 69 – 72) เมื่อการแข่งขันเป็นสาเหตุประการหนึ่งในฐานะที่เป็นเครื่องกระตุ้นในการกวัดวิชาจึงจำเป็นต้องเข้าใจถึงเหตุผลของการแข่งขัน การแข่งขันเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการให้รางวัลแก่ผู้ชนะก่อนข้างสูงและเป็นที่ยอมรับว่าการกำหนดจำนวนผู้มีสิทธิ์ที่จะเข้าสู่การแข่งขัน และผู้ที่สามารถจะผ่านไปถึงเป้าหมายที่เรียกว่าผู้ชนะนั้นมีจำนวนจำกัดและยิ่งผลตอบแทนสำหรับผู้ที่มีชัยชนะสูงก็ยิ่งให้มีการแข่งขันมีลักษณะที่แหลมคมยิ่งขึ้น ในสังคมที่ให้คุณค่าของการศึกษาในระดับสูงยิ่งขึ้นไป โดยเฉพาะในบางสาขาที่ยังมีการยอมรับอย่างแพร่หลาย เช่น วิทยาศาสตร์ สัตวแพทย์ พืชแพทย์

และเภสัชศาสตร์ เป็นต้น การแข่งขันเข้าสู่เป้าหมายบางอย่างดังกล่าว จึงเป็นความจำเป็น เนื่องจากจะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน สำหรับชีวิตของผู้ที่สำเร็จการศึกษาในสาขาวิชาเหล่านี้ เมื่อเทียบกับสาขาอื่น ๆ หรือเทียบกับสาขาที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษาต่อ

อย่างไรก็ตามการแข่งขันไม่ใช่เหตุผลเดียวที่จะอธิบายการกวาดวิชา ยังมีปัจจัยร่วมอีกหลายปัจจัยที่เป็นเหตุจูงใจให้มีการกวาดวิชา ปัจจัยร่วมอื่น ๆ อาจจะมีได้ดังนี้

1. การคัดเลือกที่วัดผลโดยถือเอาฐานความรู้เป็นเกณฑ์
2. ความพยายามในการจัดให้ความรู้ดังกล่าวมีมาตรฐานเดียวกันเหมือนกัน

ทั้งหมด

3. ความรู้ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะต้องให้ความจำเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของความสำเร็จในการวัดผล

ทั้งสามประเด็นนี้เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จูงใจให้มีการกวาดวิชา นอกเหนือไปจากปัจจัยที่มีความจำเป็นที่ต้องแข่งขันเพื่อผลลัพธ์ที่ต่างกันมากในอนาคต โดยปกติการวัดผลของการแข่งขันผู้ทำการคัดเลือกมักจะถือเอาฐานความรู้เป็นหลักเกณฑ์ที่สำคัญในการคัดเลือกเบื้องหลัง ความคิดที่เป็นเช่นนี้สืบเนื่องมาจากยุคสังคมนักคิด กล่าวน่าคือ ผู้ที่ควรจะได้รับโอกาสทางการศึกษานั้นควรจะเป็นชนชั้นสูงหรือควรเป็นชนชั้นผู้ปกครองเท่านั้นและโดยปกติลูกหลานชนชั้นผู้ปกครองจะเป็นผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษาและมีความรู้มากกว่า ฉะนั้นการถือเอาฐานความรู้จึงเป็นการคัดเลือกชนชั้นที่ถูกปกครองเอาไว้ ต่อมาในระยะหลัง เมื่อสังคมมีสภาพเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น ได้รับการศึกษามากขึ้น มีการเผยแพร่ความคิดว่ามนุษย์ทุกคนที่เกิดมาควรจะมีสิทธิเท่าเทียมกันแนวคิดที่ว่า การศึกษาจะต้องผูกขาดไว้สำหรับชนชั้นผู้ปกครองจึงถูกทำลายลง แต่การวัดผลโดยถือเอาฐานความรู้ ยังดำเนินต่อไปภายใต้คำอธิบายของคำว่า ยุติธรรม และ ประสิทธิภาพกล่าวคือ เนื่องจากโอกาสที่จะให้การศึกษาในระดับสูงแก่ทุกคนเป็นไปได้ ฉะนั้นผู้มีสิทธิ์ที่ได้รับโอกาสทางการศึกษาเพิ่มขึ้นนั้นควรจะเป็นผู้ที่มีความฉลาด เพราะหากทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาเท่าเทียมกันแล้ว ผู้ที่ฉลาดหรือผู้ที่มีความสามารถทางการศึกษามากกว่าควรจะได้รับคัดเลือกให้ศึกษาสูงขึ้นไป ทั้งนี้เพราะบุคคลดังกล่าวจะเป็นผู้มีความสามารถเรียนรู้ เข้าใจวิชาการชั้นสูงขึ้นไปง่าย ทำให้ง่ายต่อการให้การศึกษา ซึ่งก็หมายความว่า จะช่วยให้สามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1.4 ประเภทของการกวาดวิชาและลักษณะของการกวาดวิชา

พอล ดูว์รอนท์ (2530 : 52 – 53) ได้จำแนกโรงเรียนกวาดวิชาออกเป็นประเภทได้ 3 ประเภท ดังนี้

1.4.1 ประเภทเรียนลัด โรงเรียนประเภทนี้ผู้เรียนต้องการเรียนเพื่อที่จะไปสมัครสอบเทียบความรู้

1.4.2 ประเภทเฉพาะกาล โดยโรงเรียนประเภทนี้จะต้องเปิดสอนเฉพาะเวลา หรือเฉพาะกิจ ส่วนใหญ่จะเป็นปิดภาคเรียนฤดูร้อน สอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ และวิไล ศิริชุมแสง (2526 : 60) ได้จำแนกโรงเรียนกวดวิชาที่กวดวิชาในช่วงก่อนการสอบคัดเลือก (ในช่วงฤดูร้อน) ผู้เข้าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มาจากต่างจังหวัด

1.4.3 ประเภทกวดวิชาตลอดปี โดยโรงเรียนประเภทนี้เปิดสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนเสริมในวิชาที่ตนเรียนอ่อนหรือไม่เข้าใจดีพอ และเพื่อเป็นความรู้สะสมที่จะใช้สอบแข่งขันต่อในระดับที่สูงขึ้น ส่วนประยูร ศรีประสาธน์ และ

วิไล ศิริชุมแสง (2526 : 60) ได้จำแนกโรงเรียนกวดวิชาที่เปิดสอนตลอดปี ผู้เข้าเรียนในโรงเรียนประเภทนี้ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในส่วนกลาง

1.5 เหตุผลต่าง ๆ ที่นักเรียนนิยมกวดวิชา

การเรียนกวดวิชานับว่าเป็นวิถีชีวิตส่วนหนึ่งของผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ซึ่งมีเหตุผลแตกต่างกันโดยจำแนกเป็นเหตุผลหลัก 4 ประการ (สุพัตน์ สุขมลสันต์, 2530 : 3-4)

1.5.1 เหตุผลทางวิชาการ

1) ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดแทนความรู้ที่ขาดหายไป เพื่อให้ทันเพื่อนร่วมชั้น หรือเพื่อนร่วมรุ่น

2) ต้องการเรียนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมจากที่เรียนรู้แล้วในหลักสูตรที่ตนได้เรียนรู้แล้วเพื่อให้ตนมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

3) ต้องการเรียนเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมเพื่อสามารถเรียนลัด ไปชั้นหรือหลักสูตรที่สูงกว่าได้

4) ต้องการทบทวน ตรวจสอบ หรือให้แน่ใจเนื้อหาต่าง ๆ ที่ตนเรียนหรือรู้อยู่เพื่อให้แม่นยำมากขึ้นในการสอบเลื่อนระดับที่ตนเรียนอยู่ในปัจจุบัน หรือระดับที่สูงกว่า หรือในตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ที่ตนสอบแข่งขันเพื่อบรรจุ

5) ต้องการเรียนรู้พื้นฐานความรู้บางอย่างที่มีการเรียนรู้เป็นลำดับขั้น เพื่อให้สามารถเรียนรู้เนื้อหาที่ยากยิ่งขึ้นไปได้

1.5.2 เหตุผลทางสติปัญญาและจิตวิทยา

1) สติปัญญาของผู้เรียนแตกต่างกัน ทำให้เรียนรู้ได้มากน้อยแตกต่างกัน ในเวลาที่เท่า ๆ กัน

2) ความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ เจตคติและ แรงจูงใจในการเรียนแตกต่างกัน จึงเรียนได้มากน้อยแตกต่างกันในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

1.5.3 เหตุผลเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอน

1) จุดประสงค์การเรียนรู้ตั้งไว้สูงมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถ เรียนได้ประสบผลสำเร็จ

2) จุดประสงค์การเรียนการสอนไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มากเท่าที่ควร เช่น ไม่มีหลักสูตรสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน และนักเรียนที่เรียนเก่ง แต่มุ่ง หมายสนองความต้องการแต่เฉพาะนักเรียนที่มีความรู้ระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ทำให้ นักเรียนที่เรียนอ่อนและนักเรียนที่เรียนเก่งมีปัญหาในการเรียน

3) หลักสูตรไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างทางสภาพเศรษฐกิจ สังคมและ วัฒนธรรมของผู้เรียนที่แตกต่างกันมากเท่าที่ควร ทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการเรียนหรือเข้า ใจความแตกต่างเหล่านี้

4) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนของนักเรียนแต่ละชั้น และในแต่ละ ละครดับมีมากเกินไป และแยกย่อยมากเกินไป จะทำให้ผู้สอนและผู้เรียนไม่สามารถได้สำเร็จ ทุกอย่างในเวลาที่ย่ำกัด

5) หลักสูตรการสอนไม่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลของ สถานศึกษาที่ผู้เรียนต้องการทำการศึกษาต่อไป เช่น ในกรณีของการกวควิชาภาษาอังกฤษเข้า มหาวิทยาลัยเพราะว่าวิธีการเรียนสอนภาษาอังกฤษในปัจจุบัน ซึ่งเน้นการเรียนการสอนเพื่อ สื่อความหมาย (Communicative Approach) แต่ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเน้นการทดสอบแบบ โครงสร้าง (Structuralism) จึงทำให้ผู้เรียนมีปัญหาในการทำข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัย นักเรียน จึงต้องขวนขวายหาที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษตามแนวทางที่ข้อสอบเข้ามหาวิทยาลัยเคยออกในปี ที่ผ่าน ๆ มา เป็นต้น

6) หลักสูตรกำหนดให้โรงเรียนสอนในสิ่งที่เป็นไปได้ หรือเป็นไปได้ น้อยมากในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงพฤติกรรม และให้มีการเรียนซ่อมในกรณีที่ นักเรียนไม่อาจบรรลุสิ่งที่สอนได้ เพราะในทางปฏิบัติโรงเรียนโดยมากไม่อาจทำได้ เพราะ สาเหตุมากมาย เช่น โรงเรียนขาดห้องเรียนสำหรับเรียนซ่อม ขาดอุปกรณ์การสอน ขาด งบประมาณดำเนินงาน ทำให้ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญ ขาดความสนใจในเนื้อหาวิชา ปัญหา

ต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้การเรียนการสอนซ่อมที่ทางโรงเรียนและหลักสูตรกำหนดไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร ดังนั้นถ้านักเรียนประสงค์ที่จะเรียนต่อในระดับสูงกว่า เช่น ในระดับมหาวิทยาลัย จึงต้องพึ่งการกวดวิชาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

1.5.4 เหตุผลจากการถูกบังคับทางสังคม

1) สังคมปัจจุบันนี้มีการแข่งขันกันในระดับต่าง ๆ รวมทั้งการแข่งขันทางการศึกษาด้วย เพราะโรงเรียนและสถานศึกษามีการแต่งตั้งตำแหน่งหน้าที่การงานที่มีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอสำหรับนักเรียนและบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษามาแล้ว จึงทำให้บุคคลเหล่านี้พยายามขวนขวายหาความรู้ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถทำได้เพื่อแข่งขันกับผู้อื่น ผลที่ตามมาส่วนหนึ่งก็คือการต้องเรียนกวดวิชา

2) สังคมมีค่านิยมยกย่องคนเก่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนเรียนเก่ง ซึ่งเป็นที่ภูมิใจของพี่น้องและวงศ์ตระกูล จึงทำให้ทุกคนพยายามเรียนให้มากที่สุดและสูงที่สุด เช่น พยายามเรียนให้ได้สำเร็จระดับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐที่มีชื่อเสียงมีอยู่จำนวนจำกัดจึงทำให้มีการแข่งขันมากยิ่งขึ้น โดยบุคคลต่าง ๆ เหล่านี้ ส่วนหนึ่งอาจไม่สนใจด้วยซ้ำว่า เรียนสำเร็จแล้วจะมีงานทำหรือไม่ก็ตาม แต่ต้องการเป็นคนเก่งของพ่อแม่เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญของตน

3) จากการถูก “ลัทธิเอาอย่าง” บังคับให้จำยอมต้องกวดวิชาซึ่งอาจเกิดจากผู้ปกครองชักจูง ชี้นำ เกลี้ยกล่อม หรือข่มขู่ให้นักเรียนกลัวว่า การไม่เรียนกวดวิชานั้น เป็นปมด้อยของเด็กจะทำให้เด็กเรียนแข่งขันหรือสอบแข่งขันสู้คนอื่นไม่ได้ เพราะทุกคนอื่น ๆ ก็เรียนกัน ทำให้นักเรียนต้องเรียนกวดวิชาด้วยเพื่อตามใจผู้ปกครอง หรือบางกรณีนักเรียนก็บีบบังคับให้ผู้ปกครองเห็นความจำเป็นว่า ตนเองต้องเรียนกวดวิชาเพราะว่าเพื่อน ๆ เขาเรียนกันจนเป็น “แฟชั่น”

1.5.5 สภาพการแข่งขันทางโอกาส

ดังที่ได้กล่าวแล้วว่า สภาพการแข่งขันทางโอกาสในปัจจุบันมีสูงมาก เช่น ตำแหน่งงานมีน้อย โรงเรียนดี ๆ มีน้อย มหาวิทยาลัยปิดโดยเฉพาะของรัฐมีน้อย สิ่งเหล่านี้บีบบังคับให้คนต้องกวดวิชาเพื่อแข่งขันมากยิ่งขึ้นดังนั้นจะสังเกตได้ว่า เหตุผลของการที่คนจะเรียนกวดวิชานั้นมีมากมาย พอสรุปได้ว่าสาเหตุใหญ่ ๆ ที่ทำให้คนนิยมเรียนกวดวิชานั้นเนื่องมาจากเหตุผลทางวิชาการ เหตุผลทางสติปัญญาและจิตวิทยาของผู้เรียน เหตุผลเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม และเหตุผลจากการถูกบังคับทางสังคม ปัจจัยที่สำคัญเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่ามาจากปัญหาการศึกษาในปัจจุบัน ได้แก่ ความไม่เหมาะสมของ

หลักสูตรการเรียนการสอน ความจำกัดของโอกาสทางการศึกษาในระดับสูง และความจำกัดของโอกาสทางอาชีพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ปัจจัยอื่นตามมาในการให้นักเรียนต้องพยายามดิ้นรนเข้าสู่ตลาดการกวดวิชา

1.6 เป้าหมายของการเรียนกวดวิชา

1.6.1 เป้าหมายของผู้เรียนขึ้นอยู่กับความสามารถของสมอง ร่างกาย และจิตใจ การที่ผู้เรียนกวดวิชาตั้งเป้าหมายไว้สูงจนเกินไปก็ยากที่ตนจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้นผู้เรียนต้องรู้จักตนเอง รู้จักประมาณความสามารถของตนเอง

1.6.2 การสอนของครู/อาจารย์โรงเรียนกวดวิชา การสอนของครูมีความสำคัญมากสำหรับการสอนกวดวิชา เพราะว่าการสอนแบบนี้แตกต่างจากการสอนประจำในห้องเรียนมากกล่าวคือ ผู้สอนต้องให้ความสำคัญของความแตกต่างของแต่ละบุคคลของผู้เรียนมากกว่าการสอนในห้องเรียน รวมทั้งเอาใจใส่ ให้ความรักและความห่วงใยเป็นรายบุคคลด้วย

1.6.3 อุปกรณ์และตำราในการเรียนการสอน มีความสำคัญสำหรับการเรียนการสอนในการกวดวิชาเพราะผู้ทำการสอนกวดวิชาต้องจัดทำขึ้นใหม่ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนกวดวิชาในแต่ละครั้ง อุปกรณ์การสอนต่าง ๆ นั้นมีความจำเป็นมากที่จะช่วยทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ เช่น โทรทัศน์วงจรปิด วีดีโอ เป็นต้น

1.6.4 ความตั้งใจและความสนใจของผู้เรียนและผู้สอน มีนักเรียนและผู้เรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนกวดวิชาเพราะความจำใจบางอย่าง เช่น อาจถูกผู้ปกครองบังคับให้เรียนหรือเรียนตามแฟชั่นของเพื่อน ทำให้ความตั้งใจและความสนใจการเรียนมีไม่มากหรือไม่นานพอ และก็มีครูอาจารย์บางท่านสอนกวดวิชาเพราะความจำใจบางอย่างเช่นกัน เช่น สภาพเศรษฐกิจบีบบังคับหรือได้รับการร้องขอจากผู้เรียนหรือผู้ปกครอง เป็นต้น บางครั้งมีความตั้งใจและความสนใจจะทำการสอนจริงแต่ก็ต้องสอนมากชั่วโมงจึงยอมทำให้ความตั้งใจและความสนใจจริงลดน้อยลง สิ่งต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจมีผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอนกวดวิชาอย่างมาก

ฉะนั้น การเรียนกวดวิชาหรือการเรียนพิเศษเป็นการเพิ่มความรู้หรือประสบการณ์ขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเปิดโอกาสให้คนเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยแบ่งความรู้หรือประสบการณ์ในระบบคือการเรียนรู้ในโรงเรียน การเรียนรู้นอกระบบเป็นการศึกษานอกโรงเรียน อาจเป็นการศึกษาผู้ใหญ่ การลงทะเบียนเรียนแล้วอ่านหนังสือไปสอบเองเรียนอยู่บ้าน หรือการเรียนรู้ถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น การเรียนในโรงเรียนเป็นแบบหนึ่งในการ

เรียนรู้ สถาบันกวดวิชาก็เป็นอีกแบบหนึ่งในการเรียนรู้ เด็กจะมีความรับผิดชอบในตนเอง เพราะมีเป้าหมายชัดเจนว่าจะสอบเข้าคณะ สาขา วิชา และสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามที่ต้องการให้ได้

1.7 ผลของการกวดวิชา

เนื่องจากสภาพการกวดวิชามีหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งสภาพปัจจุบันของ เศรษฐกิจสังคม และวัฒนธรรมได้แปรเปลี่ยนไป จึงทำให้ผลของการกวดวิชามีลักษณะเฉพาะ ตามความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย

การเรียนกวดวิชาในเชิงทฤษฎีนั้นนับว่ามีประโยชน์ หากว่าเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดผลดีมีครบถ้วน หรือมีมากเพียงพอ แต่เมื่อพิจารณาจากสภาพปัจจุบันของโรงเรียน กวดวิชา วิธีการดำเนินการเรียนการสอนกวดวิชาในทางปฏิบัติประกอบกับการพิจารณาถึงความจำกัดทางโอกาสในการศึกษาแล้ว ผลของการเรียนกวดวิชาเป็นการสูญเปล่าทางการ ลงทุนของผู้เรียน เพราะได้ผลน้อยมากและไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการเรียนกวดวิชาแบบ ต่าง ๆ ที่ควรจะเป็น สิ่งที่ผู้เรียนได้มาจากการเรียนกวดวิชาก็คือ ผู้เรียนมักได้แต่เทคนิค วิธีการทำ ข้อสอบเก่า คำบรรยายประกอบการทำข้อสอบที่ไม่ต่อเนื่องกันเชิงเนื้อหา ผู้เรียนที่ อ่อนก็มีโอกาสน้อยที่จะได้รับการชี้แจงแก้ไขข้อบกพร่องของตนเอง นักเรียนที่เก่งก็ต้องเรียน ของเดิมอีกครั้งกับนักเรียนระดับปานกลางความแตกต่างระหว่างบุคคลซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ สำคัญไม่ได้รับการเอาใจใส่จากผู้สอนเท่าที่ควรและโอกาสทางการศึกษายังจำกัดมาก แม้ว่า ความรู้ความสามารถจะได้เพิ่มขึ้นจริง โอกาสของการแข่งขันก็ยังคงสูงเหมือนเดิม จึงทำให้สิ่ง ที่ได้อย่างแท้จริงจากการกวดวิชา ก็คือ ความมั่นใจในการสอบเท่านั้น โดยที่ความมั่นใจนี้อาจ ไม่ได้ส่งผลให้เกิดประโยชน์เลยก็เป็นได้ เพราะข้อสอบออกไม่ตรงกับสิ่งที่ตนเอง “เรียนเพื่อ สอบ” (สุวัฒน์ สุขมลสันต์. 2530 : 70)

สืบเนื่องจากนโยบายและระเบียบกฎหมายที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการควบคุมดูแล โรงเรียนกวดวิชา ไม่ส่งเสริมให้มีการกวดวิชาเพิ่มขึ้น มีแต่จะทำให้ลดจำนวนลง จึงทำให้มี การกระทำความผิดพระราชบัญญัติเพื่อคงสภาพโรงเรียนไว้ ได้แก่

1. การให้บุคคลอื่นเข้ามาเช่าดำเนินกิจการหรือทำสัญญาซื้อขายเป็นการ ภายใน โดยยังคงชื่อผู้รับใบอนุญาตเดิมในการติดต่อกับสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน
2. การโฆษณาโรงเรียน ไม่ตรงตามที่ได้รับอนุญาต เช่น ได้รับอนุญาตให้ สอนภาคฤดูร้อนแต่กลับโฆษณาว่าสอนเวลาเย็น หรือใช้ชื่อโรงเรียนในการโฆษณาเป็น ภาษาอังกฤษ

3. มีการย้ายอาคารสถานที่โยพลการ
4. ไม่ได้ติดต่อเปลี่ยนแปลงค่าเล่าเรียน

ดังนั้น ในสายตาของประชาชนโดยทั่วไป ส่วนใหญ่มักจะมีความเห็นว่า โรงเรียนกวดวิชาที่มีประโยชน์สามารถช่วยการเรียนของบุตรหลานได้ แต่โดยแท้จริงแล้วการกวดวิชาเป็นการทำให้เด็กต้องเรียนมากเกินไปความสามารถของร่างกายและจิตใจของเด็กจะได้รับได้ อาจทำให้เกิดความเครียดและเกิดประโยชน์แต่อย่างไร ตามผลการวิจัยที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ โรงเรียนกวดวิชาภาคฤดูร้อนไว้และผลการวิจัยสรุปได้ว่า การกวดวิชาภาคฤดูร้อนไม่ได้ก่อให้เกิดความรู้แก่ผู้เรียนแต่อย่างใด เพราะใช้เวลาเรียนในระยะสั้น และเรียนตลอดวันติดต่อกัน โดยไม่มีวันหยุด สภาพห้องเรียนแออัดยัดเยียด และวิธีการเรียนการสอนก็เป็นเพียงการเฉลยข้อสอบและแก้งข้อสอบ เพื่อเป็นแนวในการตอบข้อสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อเท่านั้น ซึ่งโดยเนื้อแท้ของการสอนไม่เป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้มากขึ้นจากที่ผู้เรียนได้รับจากโรงเรียน ทำให้เกิดการสูญเปล่าในด้านการศึกษา และหากการสอนซ่อมเสริมตามหลักสูตรสามารถสอนได้อย่างมีคุณภาพแล้วการเรียนกวดวิชาที่มีใช้สิ่งนี้นักเรียนและผู้ปกครองจะต้องไฝ่ฝันไขว่คว้าเข้าเรียนหรือให้บุตรหลานของตนเข้าไปเรียนให้เสียเงินเสียเวลาโดยเปล่าประโยชน์อีกต่อไป (พอดู สุวรรณทัต, 2530 : 29)

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการกวดวิชา พบว่า จำนวนนักเรียนและความต้องการที่จะเข้าเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น โดยลำดับ จึงทำให้การจัดระบบการกวดวิชา มีลักษณะมุ่งเพื่อประโยชน์ทางการค้ามากกว่าประโยชน์ทางการศึกษาอย่างแท้จริง มีการโฆษณาชักชวนให้มีการกวดวิชาที่เกินความจริง มีการหลอกลวงและเสาะหาวิธีการที่จะให้เด็กเรียนกวดวิชาด้วยประการต่าง ๆ เป็นผลให้สถานที่เรียนแออัดยัดเยียด และไม่มียุทธศาสตร์ทางวิชาการ โดยที่ระบบและวิธีการสอนคัดเลือกในปัจจุบันมีผลให้เกิดการค้าหาประโยชน์จากการศึกษาลาการจัดการศึกษาเพื่อการค้ามากขึ้น เช่น การแข่งขันกันจัดทำเฉลยข้อสอบตลอดจนการจัดทำคู่มือต่าง ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาทางเศรษฐกิจแก่ผู้ปกครอง รวมทั้งทำให้เด็กและครอบครัวต้องหมกหมุ่นอยู่กับความเพียรพยายามที่จะให้เด็กศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและใช้เวลาศึกษาเล่าเรียนหนักเกินความจำเป็นอีกด้วยนอกจากนี้ ความนิยมในเรื่องการกวดวิชายังมีผลกระทบต่อระบบการเรียนการสอนของครูและนักเรียนในโรงเรียน ทำให้นักเรียนสนใจการเรียนในหลักสูตรน้อยลง แต่จะฝักใฝ่ในเนื้อหาวิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกเท่านั้น ซึ่งจะพบได้ชัดเจนโดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปีสุดท้ายหรือเทอมสุดท้าย (ประยูร

ศรีประสาธน์ และวิไล ชุมแสง. 2526)

เมื่อพิจารณาระบบ “กวดวิชา” พบว่ามีผลดีก็แต่เฉพาะตัวของผู้ที่กวดวิชา และผู้ที่มีอาชีพในการกวดวิชา ซึ่งผลดีดังกล่าวเป็นผลจากการเปิดช่องของระบบการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมชาติทั้งช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีอยู่มากในสังคม และข้อนี้เองเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้ระบบ “กวดวิชา” ทั้งระบบเจริญรุ่งเรืองต่อไปและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวออกมาเป็นรูปแบบเปิดเผยมากขึ้นทุกที นอกจากผลดีส่วนบุคคลที่กล่าวแล้ว ระบบกวดวิชา ย่อมส่งผลเสียต่อสังคมโดยส่วนรวมทั้งสิ้น ซึ่งพิจารณาเป็นประเด็นย่อยได้ 4 ประเด็น (อภิรักษ์ พันธเสน. 2530 : 46-47) ดังนี้คือ

1. ระบบกวดวิชามีส่วนเสริมให้ความแตกต่างทางฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีมากอยู่แล้วขยายกว้างขวางมากขึ้น เพราะการกวดวิชาเป็นผลดีต่อการแข่งขันสำหรับผู้ที่มีความได้เปรียบในการแข่งขันอยู่แล้ว ลักษณะดังกล่าวจึงเป็นการสวนทางกับแนวคิดของท่านเจ้าพระยาธรรมศักดิ์และเสริมช่องว่างที่มีอยู่แล้วให้กว้างออกไป

2. ระบบกวดวิชา ตั้งแต่ระดับก่อนอนุบาล อนุบาลและสูงขึ้น มีผลกระทบต่อสถาบันครอบครัวและความสุขที่เกิดจากความอบอุ่นของครอบครัวดังเช่นเคยมีในอดีต การกวดวิชาจะสร้างความเป็นกลไกในตัวมนุษย์มากขึ้น ในลักษณะเป็นหน้าที่เหมือนหุ่นยนต์ และมีส่วนผลักดันให้สังคมมนุษย์มีแนวโน้มในลักษณะแบ่งงานแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจนตามสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจเหมือนเช่นสังคมฝรั่ง การกล่าวเช่นนี้อาจจะมองภาพไปไกลเกินความเป็นจริงในขณะนี้ แต่เป็นแนวโน้มที่สามารถจะเห็นได้อย่างชัดเจน

3. เป็นการลดคุณค่าของการศึกษาในความหมายของการค้นคว้าหาความรู้ให้มีความรู้จริงและขยายขอบข่ายพรมแดนของความรู้ออกไป ระบบกวดวิชาเป็นเพียงระบบ “เทียบความรู้” เป็นระบบที่ทำลายแรงจูงใจที่จะศึกษาหาความรู้ใหม่ให้แตกฉานออกไปมาก ดังนั้น ยิ่งระบบกวดวิชามีความสำคัญและมีลักษณะที่เด่นชัดชัดเจนเท่าใด ย่อมเป็นการทำลายคุณค่าของระบบการศึกษาที่แท้จริงมากขึ้นเท่านั้น

4. เป็นการทำลายนวัตกรรมใหม่ ๆ ทางการศึกษา หลังจากการออกหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 มาบังคับใช้ย่อมถือได้ว่า การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาให้ลักษณะคล่องตัวและเปิดโอกาสให้มีความคิดริเริ่มในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้ที่รับการศึกษามากยิ่งขึ้นกว่าก่อน มีข้อเสนอของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2517 โดยเฉพาะการศึกษาในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งเปิดโอกาสให้มีนวัตกรรมทาง

การศึกษาใหม่ ๆ ได้มาก แต่ระบบกวดวิชาโดยเน้นวิชาสามัญตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม และมัธยมศึกษาตอนต้น ตอนปลาย โดยลักษณะรูปแบบของข้อสอบคัดเลือกเพื่อศึกษา สถานศึกษาที่จำกัดรับ โดยมุ่งเน้นเฉพาะวิชาสามัญนั้น ๆ ทำให้มีการกวดชั้นสอนเฉพาะใน วิชาสามัญตั้งแต่ระดับอนุบาลขึ้นมา เป็นการทำลายนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในหลักสูตรต่ำกว่า อุดมศึกษา

จากบทวิเคราะห์ของนักวิชาการศึกษา กองส่งเสริมการศึกษานอกระบบ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้สรุปประเด็นแยกเป็นข้อดีและข้อเสียของการกวด วิชาที่น่าสนใจไว้ดังนี้ (ก้านทิพย์ ชาตวิวงศ์. 2539 : 23)

ข้อดีของการกวดวิชา

1. เป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้มากขึ้น
2. ทำให้นักเรียนเกิดขวัญกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง
3. เป็นการส่งเสริมให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ทางการศึกษา
4. เป็นการลดภาระของผู้ปกครองในการดูแลบุตรหลาน
5. ทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนวิชาที่ตนต้องการเลือกผู้สอนได้ตามความ

สนใจ

6. สามารถแก้ไขข้อบกพร่องทางการเรียนของนักเรียนได้เป็นราย ๆ
7. เป็นการเปิดโอกาสให้มารการเรียนเพิ่มเติมความรู้ได้ตามความต้องการ
8. ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสพบปะเพื่อนต่างสถาบัน ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การปรับตัวเข้าสังคมกับกลุ่มเพื่อนต่าง ๆ

ข้อเสียของการกวดวิชา

1. การกวดวิชาทำให้รู้แนวข้อสอบ อาจทำให้ความสนใจหลักสูตรของ ผู้เรียนน้อยลง
2. ทำให้ผู้เรียนหมกมุ่นกับความเพียรพยายามที่จะหาความรู้จนใช้เวลา มากเกินความจำเป็นจนบางครั้งเกินความสามารถของร่างกายและจิตใจจะรับ ได้
3. เป็นการสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายด้านการเรียนของผู้ปกครอง
4. เป็นการสร้างลักษณะนิสัยการแข่งขันให้กับผู้เรียนมากเกินไป อันจะ นำไปสู่ความเห็นแก่ตัว

5. บางครั้งทำให้ผู้เรียนไม่สนใจการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ จะไปสนใจเฉพาะวิชาที่นำไปใช้ในการสอบคัดเลือก ซึ่งไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่ให้ผู้เรียนคิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ให้เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ โดยกำหนดจุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระดับโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2544) พร้อมกันนี้ได้ปรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจทางการศึกษาให้ท้องถิ่นและสถานศึกษา ได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของท้องถิ่น (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2542) จากการวิจัย และติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรในช่วงระยะ 6 ปีที่ผ่านมา (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2546 ก., 2546 ข., 2548 ก., 2548 ข.; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, ๒๕๔๗; สำนักผู้ตรวจราชการและติดตามประเมินผล. 2548 ; สุวิมล ว่องวานิช แล นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2547; Nutravong. 2002 ; Kittisunthorn. 2003) พบว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 มีจุดคิดหลายประการ เช่น ช่วยส่งเสริมการกระจายอำนาจทางการศึกษาทำให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีส่วนร่วมและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและมีแนวคิดและหลักการในการส่งเสริมการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาดังกล่าวยังได้สะท้อนให้เห็นถึงประเด็นที่เป็นปัญหาและความไม่ชัดเจนของหลักสูตรหลายประการทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ และผลผลิตที่เกิดจากการใช้หลักสูตร ได้แก่ ปัญหาความสับสนของผู้ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาส่วนใหญ่กำหนดสาระและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้มาก ทำให้เกิดปัญหาหลักสูตรแน่น การวัดและประเมินผลไม่สะท้อนมาตรฐาน ส่งผลต่อปัญหาการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการศึกษาและการเทียบโอนผลการเรียน รวมทั้งปัญหาคุณภาพของผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถและคุณลักษณะที่พึงประสงค์อันยังไม่เป็นที่น่าพอใจนอกจากนั้น แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความ

จำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้ มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะ ทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2541 : 5)

จากข้อค้นพบในการศึกษาวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ผ่านมา ประกอบกับข้อมูลจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาด้านคนในสังคมไทย และจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 จึงเกิดการทบทวนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เพื่อนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มีความเหมาะสม ชัดเจน ทั้งเป้าหมายของหลักสูตรในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และกระบวนการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่ชัดเจน เพื่อใช้เป็นทิศทางในการจัดทำหลักสูตร การเรียนการสอนในแต่ละระดับ นอกจากนั้นได้กำหนดโครงสร้างเวลาเรียนขั้นต่ำของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละชั้นปีไว้ในหลักสูตรแกนกลาง และเปิดโอกาสให้สถานศึกษาเพิ่มเติมเวลาเรียนได้ตามความพร้อมและจุดเน้น อีกทั้งได้ปรับกระบวนการวัดและประเมินผลผู้เรียน เกณฑ์การจบการศึกษาแต่ละระดับ และเอกสารแสดงหลักฐานทางการศึกษาให้มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และมีความชัดเจนต่อการนำไปปฏิบัติ

เอกสารหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นี้ จัดทำขึ้นสำหรับห้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในเอกสารนี้ ช่วยทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับเห็นผลคาดหวังที่ต้องการในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ชัดเจนตลอดแนว ซึ่งจะสามารถช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับท้องถิ่นและสถานศึกษาร่วมกันพัฒนาหลักสูตรได้อย่างมั่นใจ ทำให้การจัดทำ

หลักสูตรในระดับสถานศึกษามีคุณภาพและมีความเป็นเอกภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้เกิดความชัดเจนเรื่องการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และช่วยแก้ปัญหาการเทียบโอนระหว่างสถานศึกษา ดังนั้นในการพัฒนาหลักสูตรในทุกระดับตั้งแต่ระดับชาติจนกระทั่งถึงสถานศึกษา จะต้องสะท้อนคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเป็นกรอบทิศทางในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ และครอบคลุมผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่คาดหวังได้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งระดับชาติ ชุมชน ครอบครัว และบุคคลต้องร่วมรับผิดชอบ โดยร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ในการวางแผน ดำเนินการ ส่งเสริมสนับสนุน ตรวจสอบ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาเยาวชนของชาติไปสู่คุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

1. วิสัยทัศน์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ

2. หลักการ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

2.1 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล

2.2 เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ

2.3 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

2.4 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลา และการจัดการเรียนรู้

2.5 เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.6 เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

3. จุดหมาย

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

3.1 มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต

3.3 มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย

3.4 มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและ การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

3.5 มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

4. สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

4.1 ความสามารถในการสื่อสาร เป็นความสามารถในการรับและส่งสาร มีวัฒนธรรมในการใช้ภาษาถ่ายทอดความคิด ความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนะของตนเอง

เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและประสบการณ์อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตนเองและสังคม รวมทั้งการเจรจาต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ การเลือกรับหรือไม่รับข้อมูลข่าวสารด้วยหลักเหตุผลและความถูกต้อง ตลอดจนการเลือกใช้วิธีการสื่อสาร ที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อตนเองและสังคม

4.2 ความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิด อย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคม ได้อย่างเหมาะสม

4.3 ความสามารถในการแก้ปัญหา เป็นความสามารถในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เผชิญได้อย่างถูกต้องเหมาะสมบนพื้นฐานของหลักเหตุผล คุณธรรมและข้อมูลสารสนเทศ เข้าใจความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม แสวงหาความรู้ ประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา และมีการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

4.4 ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต เป็นความสามารถในการนำกระบวนการต่าง ๆ ไปใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การทำงาน และการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยการสร้างเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคคล การจัดการปัญหาและความขัดแย้งต่าง ๆ อย่างเหมาะสม การปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและสภาพแวดล้อม และการรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่น

4.5 ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี เป็นความสามารถในการเลือก และใช้เทคโนโลยีด้านต่าง ๆ และมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคม ในด้านการเรียนรู้ การสื่อสาร การทำงาน การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ถูกต้อง เหมาะสม และมีคุณธรรม

5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

5.1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

5.2 ซื่อสัตย์สุจริต

- 5.3 มีวินัย
- 5.4 ใฝ่เรียนรู้
- 5.5 อยู่อย่างพอเพียง
- 5.6 มุ่งมั่นในการทำงาน
- 5.7 รักความเป็นไทย
- 5.8 มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

6. มาตรฐานการเรียนรู้

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมอง และพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

- 6.1 ภาษาไทย
- 6.2 คณิตศาสตร์
- 6.3 วิทยาศาสตร์
- 6.4 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
- 6.5 สุขศึกษาและพลศึกษา
- 6.6 ศิลปะ
- 6.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 6.8 ภาษาต่างประเทศ

ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้ระบุสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้ ปฏิบัติได้ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้มาตรฐานการเรียนรู้ยังเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาการศึกษาทั้งระบบ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้จะสะท้อนให้ทราบว่าต้องการอะไร จะสอนอย่างไร และประเมินอย่างไร รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพการศึกษาโดยใช้ระบบการประเมินคุณภาพภายใน และการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่งรวมถึงการทดสอบระดับเขตพื้นที่การศึกษา และการทดสอบระดับชาติ ระบบการตรวจสอบเพื่อประกันคุณภาพดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยสะท้อน

ภาพการจัดการศึกษาว่าสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามที่มาตรฐานการเรียนรู้กำหนดเพียงใด

7. ตัวชี้วัด

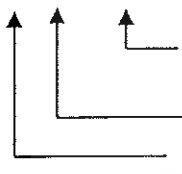
ตัวชี้วัดระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ รวมทั้งคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ มีความเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา จัดทำหน่วยการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้การสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน

7.1 ตัวชี้วัดชั้นปี เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนแต่ละชั้นปีในระดับการศึกษาภาคบังคับ (ประถมศึกษาปีที่ 1 – มัธยมศึกษาปีที่ 3)

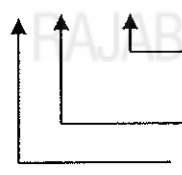
7.2 ตัวชี้วัดช่วงชั้น เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(มัธยมศึกษาปีที่ 4-6)

หลักสูตรได้มีการกำหนดรหัสกำกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เพื่อความเข้าใจและให้สื่อสารตรงกัน ดังนี้

ว 1.1 ป. 1/2

	ป.1/2 1.1 ว	ตัวชี้วัดชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ข้อที่ 2 สาระที่ 1 มาตรฐานข้อที่ 1 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
---	-------------------	---

ต 2.2 ม.4-6/ 3

	ม.4-6/3 2.3 ต	ตัวชี้วัดชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ข้อที่ 3 สาระที่ 2 มาตรฐานข้อที่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ
---	---------------------	--

8. สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้เป็นเครื่องมือส่งเสริมสนับสนุนการจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเข้าถึงความรู้ ทักษะกระบวนการ และคุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ สื่อการเรียนรู้มีหลากหลายประเภท ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีในท้องถิ่น การเลือกใช้สื่อควรเลือกให้มีความเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายของผู้เรียน

การจัดการสื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนและครูสามารถจัดทำและพัฒนาขึ้นเอง หรือปรับปรุงสื่อที่ใช้มีคุณภาพจากสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวเพื่อนำมาใช้ประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่สามารถส่งเสริมและสื่อสารให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยสถานศึกษาควรจัดให้มีอย่างพอเพียง เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

8.1 จัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ ระบบสารสนเทศการเรียนรู้ และเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพทั้งในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้ ระหว่างสถานศึกษา ท้องถิ่น ชุมชน สังคมโลก

8.2 จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน เสริมความรู้ให้ครูสอน รวมทั้งจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้

8.3 เลือกและใช้สื่อการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีความเหมาะสม มีความหลากหลาย สอดคล้อง กับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน

8.4 ประเมินคุณภาพของสื่อการเรียนรู้ที่เลือกใช้อย่างเป็นระบบ

8.5 ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

8.6 จัดให้มีการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพและประสิทธิภาพเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะ ๆ และสม่ำเสมอในการจัดทำ การเลือกใช้ และการประเมินคุณภาพสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในสถานศึกษา ควรคำนึงถึงหลักการสำคัญของสื่อการเรียนรู้ เช่น ความสอดคล้องกับหลักสูตร วัตถุประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน เนื้อหา มีความถูกต้องและทันสมัย ไม่กระทบความมั่นคงของชาติ ไม่ขัดต่อศีลธรรม มีการใช้ภาษาที่ถูกต้อง รูปแบบการนำเสนอที่เข้าใจง่าย และน่าสนใจ

9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องอยู่บนหลักการพื้นฐานสองประการคือการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและประเมินตามตัวชี้วัดเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ สะท้อนสมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในทุกระดับไม่ว่าจะเป็นระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ การวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูล และสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตาม ศักยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ แบ่งออกเป็น 4 ระดับ ได้แก่ ระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

9.1 การประเมินระดับชั้นเรียน เป็นการวัดและประเมินผลที่อยู่ใน กระบวนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้แบบทดสอบ ฯลฯ โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อนประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน ในกรณีที่ไมผ่านตัวชี้วัดให้มี การสอนซ่อมเสริม การประเมินระดับชั้นเรียนเป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนมีพัฒนาการความก้าวหน้าในการเรียนรู้ อันเป็นผลมาจากการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือไม่ และมากน้อยเพียงใด มีสิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนา ปรับปรุงและส่งเสริมในด้านใด นอกจากนี้ยังเป็นข้อมูลให้ผู้สอนใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน ของตนด้วย ทั้งนี้โดยสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด

9.2 การประเมินระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินที่สถานศึกษาดำเนินการ เพื่อตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนเป็นรายปี/รายภาค ผลการประเมินการอ่าน คณิตวิเคราะห์และ เขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน นอกจากนี้เพื่อให้ได้ข้อมูล เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ว่าส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนตามเป้าหมายหรือไม่ ผู้เรียนมีจุดพัฒนาในด้านใด รวมทั้งสามารถนำผลการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษา เปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับชาติ ผลการประเมินระดับสถานศึกษาจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการปรับปรุงนโยบาย หลักสูตร โครงการ หรือวิธีการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเพื่อ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามแนวทางประกันคุณภาพ การศึกษาและการรายงานผลการจัดการศึกษาต่อคณะกรรมการสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครองและชุมชน

9.3 การประเมินระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาตามมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐาน เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

ตามภาวะความรับผิดชอบ สามารถดำเนินการโดยประเมินคุณภาพผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนด้วย ข้อสอบมาตรฐานที่จัดทำและดำเนินการโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือด้วยความร่วมมือกับ หน่วยงานต้นสังกัด ในการดำเนินการจัดสอบ นอกจากนี้ยังได้จากการตรวจสอบทบทวนข้อมูล จากการประเมินระดับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

9.4 การประเมินระดับชาติ เป็นการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติตาม มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียน ทุกคนที่เรียน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าร่วมการประเมิน ผลจากการประเมินใช้เป็นข้อมูลในการเทียบเคียง คุณภาพการศึกษาในระดับต่าง ๆ เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนยกระดับคุณภาพการจัดการ การศึกษา ตลอดจนเป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจในระดับนโยบายของประเทศ

ข้อมูลการประเมินในระดับต่าง ๆ ข้างต้น เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาในการ ตรวจสอบทบทวนพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นภาวะความรับผิดชอบของสถานศึกษาที่จะต้อง จัดระบบดูแลช่วยเหลือ ปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมสนับสนุนเพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตาม ศักยภาพบนพื้นฐาน ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่จำแนกตามสภาพปัญหาและความต้องการ ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนทั่วไป กลุ่มผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษ กลุ่มผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนต่ำ กลุ่มผู้เรียนที่มีปัญหาด้านวินัยและพฤติกรรม กลุ่มผู้เรียนที่ปฏิเสธ โรงเรียน กลุ่ม ผู้เรียนที่มีปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มพิการทางร่างกายและสติปัญญา เป็นต้น ข้อมูล จากการประเมินจึงเป็นหัวใจของสถานศึกษาในการดำเนินการช่วยเหลือผู้เรียนได้ทันทั่วทั้งที่ ปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาและประสบความสำเร็จในการเรียนสถานศึกษาในฐานะ ผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำระเบียบว่าด้วยการวัดและประเมินผลการเรียนของ สถานศึกษาให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่เป็นข้อกำหนดของ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน

10. เกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียน

10.1 การตัดสิน การให้ระดับและการรายงานผลการเรียน

การตัดสินผลการเรียนในการตัดสินผลการเรียนของกลุ่มสาระการเรียนรู้ การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนั้น ผู้สอนต้องคำนึงถึงการพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนเป็นหลัก และต้องเก็บข้อมูลของผู้เรียนทุกด้าน อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องในแต่ละภาคเรียน รวมทั้งสอนซ่อมเสริมผู้เรียนให้พัฒนาจนเต็มตาม ศักยภาพ

10.1.1 ระดับประถมศึกษา

- 1) ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด
- 2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
- 4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

10.1.2 ระดับมัธยมศึกษา

- 1) ตัดสินผลการเรียนเป็นรายวิชา ผู้เรียนต้องมีเวลาเรียนตลอดภาคเรียน ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมดในรายวิชานั้น ๆ
- 2) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมินทุกตัวชี้วัด และผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
- 3) ผู้เรียนต้องได้รับการตัดสินผลการเรียนทุกรายวิชา
- 4) ผู้เรียนต้องได้รับการประเมิน และมีผลการประเมินผ่านตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด ในการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การพิจารณาเลื่อนชั้นทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ถ้าผู้เรียนมีข้อบกพร่องเพียงเล็กน้อย และสถานศึกษาพิจารณาเห็นว่าสามารถพัฒนาและสอนซ่อมเสริมได้ให้อยู่ในดุลพินิจของสถานศึกษาที่จะผ่อนผันให้เลื่อนชั้นได้ แต่หากผู้เรียนไม่ผ่านรายวิชาจำนวนมาก และมีแนวโน้มว่าจะเป็นปัญหาต่อการเรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้น สถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการพิจารณาให้เรียนซ้ำชั้นได้ ทั้งนี้ให้คำนึงถึงวุฒิภาวะและความรู้ความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

10.2 การให้ระดับผลการเรียน

ระดับประถมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา สถานศึกษาสามารถให้ระดับผลการเรียนหรือระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียน เป็นระบบตัวเลข ระบบตัวอักษร ระบบร้อยละ และระบบที่ใช้คำสำคัญสะท้อนมาตรฐาน การประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น

ดีเยี่ยม ดี และผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

ระดับมัธยมศึกษา ในการตัดสินเพื่อให้ระดับผลการเรียนรายวิชา ให้ใช้ตัวเลขแสดงระดับผลการเรียนเป็น 8 ระดับการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ให้ระดับผลการประเมินเป็น ดีเยี่ยม ดี และผ่านการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จะต้องพิจารณาทั้งเวลาการเข้าร่วมกิจกรรม การปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของผู้เรียน ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และให้ผลการเข้าร่วมกิจกรรมเป็นผ่าน และไม่ผ่าน

10.3 การรายงานผลการเรียน

การรายงานผลการเรียนเป็นการสื่อสารให้ผู้ปกครองและผู้เรียนทราบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องสรุปผลการประเมินและจัดทำเอกสารรายงานให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ๆ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้งการรายงานผลการเรียนสามารถรายงานเป็นระดับคุณภาพการปฏิบัติของผู้เรียนที่สะท้อนมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้

11 เกณฑ์การจบการศึกษา

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดเกณฑ์กลางสำหรับการจบการศึกษาเป็น 3 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

11.1 เกณฑ์การจบระดับประถมศึกษา

11.1.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐาน และรายวิชา/กิจกรรมเพิ่มเติมตามโครงสร้างเวลาเรียน ที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

11.1.2 ผู้เรียนต้องมีผลการประเมินรายวิชาพื้นฐาน ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.1.3 ผู้เรียนมีผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.1.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในระดับผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.1.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.2 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

11.2.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติมไม่เกิน 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

11.2.2 ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิตตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 63 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมไม่น้อยกว่า 14 หน่วยกิต

11.2.3 ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.2.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.2.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.3 เกณฑ์การจบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

11.3.1 ผู้เรียนเรียนรายวิชาพื้นฐานและเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 81 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติมตามที่สถานศึกษากำหนด

11.3.2 ผู้เรียนต้องได้หน่วยกิต ตลอดหลักสูตรไม่น้อยกว่า 77 หน่วยกิต โดยเป็นรายวิชาพื้นฐาน 39 หน่วยกิต และรายวิชาเพิ่มเติม ไม่น้อยกว่า 38 หน่วยกิต

11.3.3 ผู้เรียนมีผลการประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.3.4 ผู้เรียนมีผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในระดับผ่าน เกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

11.3.5 ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและมีผลการประเมินผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่สถานศึกษากำหนด

สำหรับการจบการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ เช่น การศึกษาเฉพาะทางการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษาทางเลือก การศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย ให้คณะกรรมการของสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์ในแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

11.4 เอกสารหลักฐานการศึกษา

เอกสารหลักฐานการศึกษา เป็นเอกสารสำคัญที่บันทึกผลการเรียน ข้อมูล และสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

11.4.1 เอกสารหลักฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

1) ระเบียบแสดงผลการเรียน เป็นเอกสารแสดงผลการเรียนและรับรองผลการเรียนของผู้เรียนตามรายวิชา ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของสถานศึกษา และผลการประเมินกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สถานศึกษาจะต้องบันทึกข้อมูลและออกเอกสารนี้ให้ผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6) หรือเมื่อลาออกจากสถานศึกษาในทุกกรณี

2) ประกาศนียบัตร เป็นเอกสารแสดงวุฒิการศึกษาเพื่อรับรองศักดิ์และสิทธิ์ของผู้จบการศึกษา ที่สถานศึกษาให้ไว้แก่ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3) แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษา เป็นเอกสารอนุมัติการจบหลักสูตร โดยบันทึกรายชื่อและข้อมูลของผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6) ผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3) และผู้จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นพื้นฐาน (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

11.4.2 เอกสารหลักฐานการศึกษาที่สถานศึกษากำหนด

เป็นเอกสารที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อบันทึกพัฒนาการ ผลการเรียนรู้ และข้อมูลสำคัญ เกี่ยวกับผู้เรียน เช่น แบบรายงานประจำตัวนักเรียน แบบบันทึกผลการเรียน ประจำรายวิชา ระเบียบสะสม ใบรับรองผลการเรียน และ เอกสารอื่น ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการนำเอกสารไปใช้

11.5 การเทียบโอนผลการเรียน

สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียนในกรณีต่าง ๆ ได้แก่ การย้ายสถานศึกษา การเปลี่ยนรูปแบบการศึกษา การย้ายหลักสูตร การออกกลางคันและขอกลับเข้ารับการศึกษาต่อ การศึกษาจากต่างประเทศและขอเข้าศึกษาต่อในประเทศ นอกจากนี้ยังสามารถเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์จากแหล่งการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น สถานประกอบการ สถาบันศาสนา สถาบันการฝึกอบรมอาชีพ การจัดการศึกษาโดยครอบครัวการ

เทียบโอนผลการเรียนควรดำเนินการในช่วงก่อนเปิดภาคเรียนแรก หรือต้นภาคเรียนแรกที่สถานศึกษาและผู้ขอเทียบโอนเป็นผู้เรียน ทั้งนี้ ผู้เรียนที่ได้รับการเทียบโอนผลการเรียนต้องศึกษาต่อเนื่องในสถานศึกษาที่รับเทียบโอนอย่างน้อย 1 ภาคเรียน โดยสถานศึกษาที่รับผู้เรียนจากการเทียบโอนควรกำหนดรายวิชา/จำนวนหน่วยกิตที่จะรับเทียบโอนตามความเหมาะสม การพิจารณาการเทียบโอน สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

11.5.1 พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา และเอกสารอื่น ๆ ที่ให้ข้อมูลแสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน

11.5.2 พิจารณาจากความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยการทดสอบด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้ง ภาคความรู้และภาคปฏิบัติ

11.5.3 พิจารณาจากความสามารถและการปฏิบัติในสภาพจริง การเทียบโอนผลการเรียนให้เป็นไปตาม ประกาศ หรือ แนวปฏิบัติ ของกระทรวงศึกษาธิการ

11.6 การบริหารจัดการหลักสูตร

ในระบบการศึกษาที่มีการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรนั้น หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ ตั้งแต่ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น จนถึงระดับสถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบในการพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริม การใช้และพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด อันจะส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนบรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ

ระดับท้องถิ่น ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดอื่น ๆ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษา เป็นตัวกลางที่จะเชื่อมโยงหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดในระดับชาติให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นเพื่อนำไปสู่การจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้และพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จ โดยมีภารกิจสำคัญ คือ กำหนดเป้าหมายและจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับท้องถิ่น โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับสิ่งที่มีความต้องการในระดับชาติ พัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น ประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับท้องถิ่น รวมทั้งเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การพัฒนาบุคลากร สนับสนุน ส่งเสริม ติดตามผล ประเมินผล วิเคราะห์ และรายงานผลคุณภาพของผู้เรียนสถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาการวางแผน

และดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดทำระเบียบการวัดและประเมินผล ในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาต้องพิจารณาให้สอดคล้อง กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และรายละเอียดที่เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงาน ต้นสังกัดอื่น ๆ ในระดับท้องถิ่น ได้จัดทำเพิ่มเติม รวมทั้ง สถานศึกษาสามารถเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และความต้องการของผู้เรียน โดยทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา หลักสูตรสถานศึกษา

1. การจัดหลักสูตร

นักการศึกษาในปัจจุบันให้ความหมายของคำว่า หลักสูตร (Curriculum) ไว้ว่า หลักสูตรจะครอบคลุมความหมาย ทั้งเนื้อหาวิชาความรู้ กิจกรรมต่าง ๆ การแนะนำ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ตลอดจนการช่วยนักเรียนให้ได้มีโอกาสฝึกฝนในด้านความเป็นผู้มีวินัยในตนเองอีกด้วย นักการศึกษาในปัจจุบัน ยอมรับว่าเนื้อหาวิชาความรู้ นั้น มีบทบาทเป็นกุญแจดอกสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้เจริญเติบโตขึ้นเพื่อออกไปเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม แต่นักการศึกษาในปัจจุบันก็ยังตระหนักอีกว่า ถ้าพึ่งแต่ เนื้อหาวิชาความรู้เพียงอย่างเดียวจะไม่เพียงพอ ผู้เรียนยังต้องการที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับวิธีการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างดีและมีความสุข ซึ่งบทเรียนเกี่ยวกับการเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และของผู้อื่นเกี่ยวกับความรับผิดชอบในหน้าที่ ตลอดจนการรู้จักปรับตนนั้นผู้เรียนจะไม่สามารถเรียนรู้ได้จากตำรา หรือจากคำสั่งของครู อาจารย์แต่เพียงอย่างเดียว ดังที่

เมธี ปัตถนันทน์ (2538 :49) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งปวงที่โรงเรียน หรือสถานศึกษาจัดขึ้นสำหรับผู้เรียนภายใต้การแนะนำ และการควบคุมของโรงเรียนหรือสถานศึกษานั้น” เช่นเดียวกัน สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ (2535 : 44) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตร หมายถึง บรรดาความพยายามทั้งหมดของโรงเรียน ในการที่จะก่อให้เกิดผลของการเรียน พึงปรารถนาทั้งในสถานการณ์ภายในและภายนอกโรงเรียน”

สุมิตร คุณากร (2538 :9) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า “หลักสูตร หมายถึง โครงการที่ประมวลความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายที่โรงเรียนจัดให้กับนักเรียนไม่ว่าจะเป็นภายในหรือภายนอกโรงเรียนก็ตาม เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาไปตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้” ส่วนทองจันทร์ หงส์สดารมภ์ และเฉลิม วราวิทย์ (2539 : 55) ได้ให้ความหมายของ

หลักสูตรไว้ว่า“หลักสูตร หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่โรงเรียนต้องการเพื่ออบรมนักศึกษาให้สามารถประกอบอาชีพได้ เพื่อประโยชน์ของสังคมในอนาคต”

ในการเลือกเนื้อหาสาระที่นำมาสอนนั้นจำเป็นจะต้องคำนึงความยากง่ายให้พอเหมาะกับความสามารถของผู้เรียน และขณะเดียวกันก็จำเป็นจะต้องให้มีความต่อเนื่องกับความรู้พื้นฐานเดิมของผู้เรียนด้วย สจ๊วต อุทรานันท์ (2539 : 12) กล่าวว่าถ้าหากเนื้อหาสาระที่จะนำมาสอนมีความง่ายเกินไปผู้เรียนก็จะไม่เกิดการเรียนรู้แต่อย่างใดแต่ในทางตรงกันข้ามสาระที่จะนำมาสอนมีความยากจนเกินไป หรือไม่มีความต่อเนื่องกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียนเนื้อหาอันนั้นก็จะเป็นอุปสรรคที่ผู้เรียนไม่สามารถจะเอาชนะได้ ในลักษณะเช่นนี้การเรียนก็เกิดขึ้นด้วยความยากลำบากหรืออาจจะไม่เกิดขึ้นเลยก็ได้

ราชชัย ชัยจิรฉายากุล (2539 : 7) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หลักสูตรมีลักษณะเป็นพลวัต (Dynamic) และเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและความเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ คุณสมบัติข้อนี้แสดงว่าประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้แก่ผู้เรียนจะไม่ซ้ำซากเหมือนเดิมแต่จะเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลันและโดยสิ้นเชิง แต่จะเปลี่ยนแปลงในลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามความจำเป็น เนื้อหาสาระและกิจกรรมโดยยังสนองเป้าหมาย และจำเป็นต่อ ผู้เรียนและสังคมก็ยังคงคงไว้ ในบางครั้งอาจจะคงเนื้อหาสาระไว้อย่างเดิม แต่การจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ อาจจะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเสียใหม่ให้เหมาะสม

ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษานอกระบบ มีลักษณะที่ยืดหยุ่นมากกว่าการศึกษาในระบบความยืดหยุ่นที่ว่ามีได้แก่ ความยืดหยุ่นด้านเวลาเรียน คือ จัดในระยะเวลาที่ยาวหรือสั้นก็ได้ความยืดหยุ่นด้านสถานที่เรียน คือ ไม่เจาะจงว่าจะต้องเป็นโรงเรียนเสมอไป ความยืดหยุ่นด้านตัวผู้เรียน คือ อาจจัดให้กับบุคคลหลายระดับ ความยืดหยุ่นด้านผู้สอน คือ ไม่จำกัดว่าจะต้องมีวุฒิทางครู ความยืดหยุ่นด้านวิธีเรียน คือ ไม่จำกัดว่าจะต้องเรียนในห้องเรียนเท่านั้น ความยืดหยุ่นด้านองค์กรผู้ให้บริหาร คือ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสถานศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ก็มีความยืดหยุ่นด้านระเบียบหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งสามารถปรับให้สอดคล้องกับผู้เรียน และสภาพการเรียนได้คล่องตัวกว่าการจัดการศึกษาในระบบ

หลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญยิ่งอย่างหนึ่งในระบบการศึกษา การจัดการศึกษาจะดีขึ้นหรือไม่ขึ้นอยู่กับเรื่องของหลักสูตร เพราะหลักสูตรเปรียบเสมือนเป็นหัวใจในการดำเนินงานการจัดการศึกษาจะเป็นไปในทิศทางใดขึ้นอยู่กับหลักการของหลักสูตรเป็นสำคัญ เพราะหลักสูตรเป็นที่รวมจุดหมาย โครงสร้าง ระยะเวลาเรียน เนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไว้

ด้วยกันทั้งหมดเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องตลอดจนผู้ปกครองควรมีความรู้เรื่องหลักสูตรให้ต้องแท้เพื่อจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน กิติมา ปรีดิติก (2532 : 67)

จากความหมายของหลายๆท่านที่ให้ไว้ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง เนื้อหาวิชาความรู้กิจกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดระหว่างครูและผู้เรียน ตามที่โรงเรียน จัดให้ผู้เรียนแต่ละระดับตามระยะเวลาที่กำหนด หลักสูตรยังมีการเปลี่ยนแปลงไปตามความต้องการและเปลี่ยนแปลงไปตามสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

2. กระบวนการเรียนการสอน

กระบวนการเรียนการสอน จัดแบ่งเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 การจัดการเรียนการสอน เป็นหน้าที่โดยตรงของผู้บริหารที่จะต้องทำการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการสอนที่ถูกต้อง ตลอดจนมีความอำนวยความสะดวกเพื่อจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ หลักที่สำคัญของการจัดการเรียนการสอน ควรจัดหาความรู้และคุณสมบัติอื่น ๆ ที่ต้องการให้แก่ผู้เรียน ได้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ เนื้อหาที่สอนยึดหยุ่นตามเหตุการณ์สภาพท้องถิ่น และความสนใจของผู้เรียน (กิติมา ปรีดิติก, 2532 : 36) การเรียนรู้ของเด็กจะบังเกิดผลมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับกระบวนการสอนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่สุดในการใช้หลักสูตร เพราะเป็นกิจกรรมที่ใกล้ชิดกับเด็กครูเป็นผู้จัดประสบการณ์ให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงบรรยากาศ ความเหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ สุมิตร คุณากร (2538 : 38-39) มีความเห็นว่าการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีการต่าง ๆ เป็นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการไปตามเป้าหมายของหลักสูตรที่ต้องการ

ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน จึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้สอนร่วมมือกันทำอย่างไรจึงจะให้นักเรียนได้รับความรู้ความสามารถ จนมีประสบการณ์ชีวิตที่มีคุณค่าเพื่อจะได้เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนจึงถือเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน หรือกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจของกิจกรรมทั้งหมด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องปฏิบัติได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดแบบเรียน และการจัดคู่มือครู เป็นต้น

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ได้ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ความต้องการด้านเศรษฐกิจ

สังคมทั้งในปัจจุบัน และอนาคต การจัดการเรียนการสอนเน้นกระบวนการ ได้แก่ กระบวนการเรียนรู้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่มมากกว่าเนื้อหา และในด้านโครงสร้างของหลักสูตรมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ ค่านิยม และการจัดการ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตาม โครงสร้างของหลักสูตรต่าง ๆ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กำหนดแนวดำเนินการเพื่อจัดการศึกษาไว้ในแนวทางพัฒนาห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ และสภาพท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นตามความเหมาะสม
2. จัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้สอดคล้องกับความสนใจและสภาพชีวิตจริงของผู้เรียน และให้โอกาสเท่าเทียมกัน ในการพัฒนาตนเองตามความเหมาะสม
3. จัดการเรียนการสอนให้มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง หรือบูรณาการทั้งภายในกลุ่ม ประสพการณ์และระหว่างกลุ่มประสพการณ์ให้มากที่สุด
4. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและสร้างสรรค์ และกระบวนการกลุ่ม
5. จัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงได้มากที่สุด และเน้นให้เกิดความคิดรวบยอดในกลุ่มประสพการณ์ต่าง ๆ
6. จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
7. ให้สอดคล้องการอบรมด้านจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ในการจัดการเรียนการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ
8. ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น ขยัน ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
9. จัดสภาพแวดล้อมและจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และปฏิบัติจริงของผู้เรียน

4.2 วัสดุอุปกรณ์ และสื่อการเรียนการสอน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 62) สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ สิ่งของ ภาพ เครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนหมายถึงตัวบุคคล วิธีการ สถานที่ต่าง ๆ ที่ใช้ในการประกอบการสอน เพื่อให้การเรียนการสอนบังเกิดผลดี สื่อการสอนมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไป เช่น

อุปกรณ์การสอน อุปกรณ์การศึกษา เทคโนโลยีการศึกษา โสตทัศนอุปกรณ์ สื่อการเรียน แต่ในปัจจุบันนิยมใช้คำว่า สื่อการสอนมากกว่า เพราะมีความหมายกว้างขวาง มิใช่หมายถึงเพียงสิ่งที่ใช้ประกอบการสอนแล้วเกิดความเข้าใจง่าย รวดเร็ว ชัดเจน เรียกว่า สื่อการสอนทั้งสิ้น สื่อการสอน มีมากมายหลายประเภท ซึ่งอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทคือ

1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (Hardware) บางทีเรียก สื่อประเภทหนัก ได้แก่ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นจานเสียง วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

2. วัสดุ (Software) บางทีเรียกสื่อประเภทเบา ได้แก่ फिल्मภาพยนตร์ ม้วนเทปประกอบเสียง รายการวิทยุ หนังสือเรียน ของจริง หุ่นจำลอง แผนที่ แผนที่ โลก รูปภาพป้ายนิเทศ ฯลฯ เป็นต้น

3. เทคนิคหรือวิธีการ (Technique of Method) ได้แก่ เทคนิคในการเลียนแบบการแสดง การเล่นละคร ละครหุ่น การสาธิตกรรมวิธี การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ เป็นต้น

ยูพิน พิพิธกุล (2534 : 125) ได้แยกประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. วัสดุ แยกออกเป็นดังนี้

1.1 วัสดุประกอบการเรียนประเภทสิ่งพิมพ์ซึ่ง ได้แก่ แบบเรียน คู่มือครู โครงการสอน เอกสาร ประกอบการสอน วารสาร จุลสาร บทเรียนแบบโปรแกรม เอกสารแนะแนวทาง เป็นต้น

1.2 วัสดุประดิษฐ์ เป็นสิ่งที่ครูทำขึ้นเอง อาจจะใช้กระดาษไม้ พลาสติก และสิ่งอื่น ๆ ที่ครูประดิษฐ์ขึ้นไปใช้ประกอบการเรียนการสอน เช่น ใช้กระดาษรูปทรงต่าง ๆ ทรงเลขาคณิต เป็นต้น รูปกรวยกลม ปริซึม ปริมาตร ชุดการสอน ภาพเขียน ภาพโปร่งใส ภาพถ่าย แผนภูมิบัตรคำ กระเป๋าหนัง แผนภาพพลิกกระดานตะปู

1.3 วัสดุถาวร ได้แก่ กระดานดำ กระดานนิเทศ กระดานกราฟ ของจริง ของจำลอง ของตัวอย่าง เทปบันทึกภาพ เทปเสียง โปรสเตอร์ แผนที่ แผนที่เสียง

1.4 วัสดุสิ้นเปลือง ซอล์ก สไลด์ फिल्म และอื่น ๆ

2. อุปกรณ์ สื่อการเรียนการสอนประเภทอุปกรณ์ที่ใช้กันมากที่สุดคือ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะซึ่งใช้กับแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์และฟิล์มสตริป เครื่องบันทึกเสียง เครื่องเล่นจากเสียง จอฉายภาพ คอมพิวเตอร์ เครื่อง PRINTER และอื่น ๆ

3. กิจกรรม การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ถือว่าเป็นสื่อการเรียนการสอน เช่นเดียวกัน เช่น การทดลอง การจัดนิทรรศการ การเล่นละคร การศึกษานอกสถานที่

การสาธิต การทำโครงการ การร้องเพลง คำประพันธ์ ประเภทร้อยกรอง (กลอน กาพย์ โคลง และอื่น ๆ)

4. สิ่งแวดล้อมเป็นสื่อการเรียนการสอนที่หาได้ง่าย เช่น เครื่องใช้
ชีวิตประจำวันครูได้พยายามแสวงหาสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวเรามาใช้เพื่อเป็นการประหยัด สื่อการ
เรียนการสอนนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องมียุคแพง แม้แต่ตัวคนหรือตัวนักเรียน ก็ถือว่าเป็นสื่อ
การเรียนการสอนนอกจากนั้นพวกประเภทของจริงก็ใช้ได้ เช่น ผลไม้ แบ่งเพื่อสอนเรื่อง
เศษส่วน เป็นต้น

ชนะ กสิการ (2537 : 5) ได้กล่าวไว้ว่า “สื่อการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่ช่วย
ให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้อย่างได้ผลและมีประสิทธิภาพนั่นคือทำให้จุดประสงค์ที่กำหนดไว้
บรรลุผลสำเร็จได้” ครูเพียงแต่ใช้ความคิดและเวลาเพียงเล็กน้อยก็อาจจะสร้างสื่อการเรียนการ
สอนราคาถูกแต่มีคุณค่าสูงได้มากกว่าสถาบันอื่น ๆ อย่งไรก็ตามถึงแม้ว่าจะมีสื่อการเรียนการ
สอนอยู่แล้วหรือสร้างขึ้นใหม่ แต่ถ้าครูไม่ใช้ก็ไร้ค่าอยู่ดี

สรุปว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการประกอบการสอน
เพื่อเป็นสื่อกลางในการสื่อความหมายที่ผู้สอนจะประสงค์จะส่งหรือถ่ายทอดไปยังผู้เรียนได้
อย่างมีประสิทธิภาพ

ชัยขงค์ พรหมวงศ์ (2539 : 11) ได้จำแนกสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่าง ๆ ที่เรียกว่า “วัสดุ” ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่
ชอล์กแบบเรียน ฟิล์มภาพยนตร์ เป็นต้น
2. เครื่องมือที่มีความทนถาวรซึ่งเรียกว่า “อุปกรณ์” ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะ
เก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเรียนต่าง ๆ
3. กระบวนการและวิธีการ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการที่
เป็นอิสระคือไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย เช่น การฟังวิทยากร การศึกษานอกสถานที่
 เป็นต้น

การใช้สื่อมาช่วยการเรียนการสอนปัจจุบัน นับว่าเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็น
ดังนี้

1. ในปัจจุบันนี้ แต่ละโรงเรียนมีจำนวนนักเรียนมากกว่าสมัยก่อนหลาย
เท่าและจะมากขึ้นเรื่อย ๆ ตามหลักการศึกษามุ่งให้การศึกษาเหมาะแก่พัฒนา และวุฒิภาวะ
ของเด็กแต่ละคน โดยทั่วถึงกัน ดังนั้น การสอนโดยใช้วาจา ตำรา เหมือนกับสมัยก่อนจึงไม่
เพียงพอ

2. ในสมัยปัจจุบันวิทยาการต่าง ๆ ทวีจำนวนมากขึ้นและขยายกว้างขวางละเอียดยิ่งขึ้นกว่าสมัยก่อน เด็กสมัยนี้จึงต้องเรียนมากกว่าเด็กสมัยก่อน ดังนั้นการที่จะให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ซึ่งมีอยู่มากมายจากการอ่านหนังสือเพียงวิธีเดียวย่อมไม่เพียงพอ จะต้องใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ช่วย让孩子เรียนรู้ให้มากที่สุด

3. ในสมัยปัจจุบันนี้ จำนวนครูมีน้อยไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนซึ่งเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี ดังนั้นการสอนจึงจำเป็นต้องใช้เครื่องมืออื่น ๆ ช่วยผ่อนแรงครู

สมเชาว์ เนตรประเสริฐ (2538 : 32) ได้สรุปความสำคัญของการสื่อสาร การเรียนการสอนไว้ดังนี้

1. ช่วยให้ความรู้ที่เป็นนามธรรมเปลี่ยนเป็นรูปธรรมมากขึ้น
2. ช่วยผ่อนระยะเวลาของการเรียนรู้ให้น้อยลงแต่ได้เนื้อหา
3. ช่วยให้ผู้เรียนรับรู้ได้หลายทางยิ่งขึ้น
4. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจง่ายขึ้น

การที่จะเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม และทำให้เกิดผลดีมากที่สุดนั้น คำนึงถึงประเภทของการสื่อสารการเรียนการสอนด้วย เพื่อจะได้เลือกใช้ได้สะดวกและถูกต้องเป็นต้นสิ่งที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการเลือกกิจกรรมของครูและนักเรียนก็คือ การเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์ที่จะสร้างแรงจูงใจให้แก่ักเรียน และสามารถทำให้อธิบายเนื้อหาวิชาได้อย่างชัดเจน วัสดุอุปกรณ์เหล่านี้ ประกอบด้วยประเภทที่เป็นสิ่งตีพิมพ์ โสตทัศนูปกรณ์และอื่น ๆ ที่ใช้สำหรับการเรียนเป็นกลุ่ม

สรุปได้ว่าการเลือกใช้สื่อควรมีหลักดังนี้

1. สื่อการสอนนั้นจะต้องตรงกับจุดมุ่งหมาย
2. เหมาะกับเนื้อหา
3. เหมาะกับชั้นและวัยของนักเรียน
4. ได้ผลสัมพันธ์กับเวลาและแรงงาน
5. มีความชัดเจน
6. ได้รับความสนใจ
7. ราคาถูก

จากความหมายของหลาย ๆ ท่านที่ให้ไว้ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า

กระบวนการเรียนการสอน หมายถึง การกระทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยวิธีต่าง ๆ มีสื่อการสอน วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา เทคโนโลยี การศึกษาต่าง ๆ นำมาใช้เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของผู้เรียน

4.3 ด้านการวัดและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผล เป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องทำการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้รับผลแค่ไหน เพียงไร หรือจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไร จำเป็นที่จะต้องมีการวัดและประเมินผลการเรียนที่ครูได้ดำเนินการไปแล้ว ในช่วงหนึ่ง ๆ การวัดและการประเมินผลมีความแตกต่างกัน ดังนี้

กิตติมา ปรีดีดิลก (2532 : 198) การวัดผล (Measurement) เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้จากการเรียนกับมาตรฐานอันหนึ่งที่ยึดถืออยู่ ซึ่งมีลักษณะเป็นรูปธรรม คือ จะแสดงผลของการวัดออกมาเป็นตัวเลขเพื่อแสดงว่านักเรียนมีความรู้มากน้อยเพียงใด จากที่ได้เรียนไปแล้วและอาจจะบอกได้หลังจากการสอบว่านักเรียนได้คะแนน (จากการวัด) เท่าไร โดยนำผลที่ได้มาทำได้อกับคำตอบที่ครูเตรียมไว้ว่าเป็นคำตอบที่ถูกไปเปรียบเทียบ

การประเมินผล (Evaluation) เป็นการกำหนดค่า หรือราคาจากคะแนนที่ได้จากการวัดนั้น เช่น เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี เมื่อได้คะแนนจากการวัดมาแล้ว ยังบอกไม่ได้ทีเดียวว่าเด็กคนนั้นเก่งหรือไม่เก่ง จะต้องใช้วิจารณญาณพิจารณาต่อไปอีกด้วย โดยการเปรียบเทียบกับคนอื่นในห้องเดียวกัน

การวัดผลประเมินผลเป็นสิ่งจำเป็นในกระบวนการเรียนการสอน เพราะว่าการวัดและประเมินผลจะช่วยให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1. เพื่อปรับปรุงการสอนของครู ทำให้ครูทราบว่าผลการสอนของตนเป็นอย่างไรจะได้ปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
2. เพื่อปรับปรุงการเรียนของนักเรียน ให้นักเรียนได้ทราบว่าตนเองเก่งอ่อนอย่างไร และ ครูก็จะทราบว่าเด็กคนไหนเก่ง อ่อนแค่ไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงเป็นราย ๆ ไป
3. เพื่อปรับปรุงระบบการบริหาร โรงเรียน ทำให้ทราบสภาพที่แท้จริงของหลักสูตรแผนการสอนและบันทึกการสอนที่นำมาสู่ภาคปฏิบัติว่า ประสบปัญหาอย่างไร ตรงที่ใดที่ควรจะทำการแก้ไข หรือพัฒนาต่อไป
4. เพื่อเป็นข้อมูลทางการศึกษาทั่วไป เช่น เพื่อแสดงผลการเรียนจบ และเป็นหลักฐานที่ให้ผู้ปกครองได้ทราบ

5. การวัดผลและประเมินผลเป็นกระบวนการต่อเนื่องของการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

5.1 การประเมินผลก่อนเรียน เพื่อช่วยให้ครูได้ทราบความสามารถของแต่ละคนเพื่อเป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินว่า จะมีความสามารถเพียงพอในการศึกษาต่อหรือไม่ หากไม่ดีพออาจทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้

5.2 การประเมินผลระหว่างการเรียน เมื่อมีการสอนไประยะหนึ่ง ๆ ควรจะได้มีการประเมินผลนักเรียนตามจุดประสงค์ของวิชาเหล่านี้ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความรู้พอที่จะก้าวหน้าไปข้างหน้าได้หรือยัง

5.3 การประเมินผลหลังเรียน เป็นการประเมินผลครอบคลุมจุดประสงค์ต่าง ๆ หลายจุดประสงค์ เป็นการประเมินเพื่อตัดสินความสามารถ เพื่อดูว่าตั้งแต่ต้นจนจบ บัดนี้ นักเรียนมีความสามารถตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด

สุจินต์ วิสวธีวานนท์ (2538 : 73) ได้กล่าวถึงการประเมินผลในระยะต่าง ๆ สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลก่อนการเรียนการสอน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความพร้อมของผู้เรียน เพื่อให้ทราบว่าผู้เรียนมีความรู้ความสามารถเบื้องต้น เพียงพอที่จะศึกษาเรื่องที่จะสอนหรือไม่ ตลอดจนทำให้ทราบลักษณะของผู้เรียนซึ่งมีประโยชน์ต่อการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสม

2. การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอน เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าผู้เรียนรู้อย่างถูกต้องแต่ละขั้นตอนหรือไม่ ถ้าพบข้อบกพร่องผู้สอนจะได้ทำการสอนซ่อมเสริมเป็นระยะ ๆ ไป ผู้เรียนจะได้ไม่หลงทางและสามารถเรียนรู้ต่อไปได้ การประเมินผลระหว่างการเรียนการสอนมักจะกระทำเมื่อจบบทเรียนในแต่ละตอนหรือแต่ละช่วง ซึ่งอาจไม่ต้องใช้การวัดและประเมินผลโดยส่วนรวม มักจะใช้เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้หรือจบภาคเรียน

พร้อมพรรณ อุดมสิน (2539 : 96) กล่าวว่า การวัดและการประเมินเป็นองค์ประกอบสำคัญและเป็นหัวใจของการเรียนการสอน เพราะประโยชน์จากการวัดและการประเมินผลไม่เพียงพอแต่จะทราบความก้าวหน้าในตัวผู้เรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นได้อีกด้วย และเป็นเครื่องมืออันหนึ่ง ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพราะผลจากการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานใน

การตัดสินใจ เพื่อใช้ในการปรับวิธีการสอน การแนะแนว การประเมินผลหลักสูตร แบบเรียน การใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน ตลอดจนการจัดระบบการบริหารทั่วไปของโรงเรียน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนนั้นควรจัดทำทุกระยะ คือ ทำการวัดและประเมินผลก่อนว่าการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอนและจบการเรียนการสอน ซึ่งเป็นผลดีทั้งครูและนักเรียน เพราะจะทำให้ทราบว่าครูสอนดีเพียงใด ถ้าสอนไม่ดีจะได้ทำการปรับปรุงแก้ไขตนเองและครูผู้สอนจะได้ทราบว่านักเรียนมีความก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด

การบริหารงานวิชาการ เป็นงานหลักของสถานศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายและภาระงานค่อนข้างมากพอจะสรุปความสำคัญได้ดังนี้ การจัดการศึกษาคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจะอยู่ที่งานด้านวิชาการ ซึ่งจะประกอบด้วยงานด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน การจัดบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การจัดส่งเสริมงานด้านวิชาการ สื่อการเรียนการสอน รวมถึงงานด้านการวัดประเมินผล ขั้นตอนการดำเนินงานด้านวิชาการจะมีการวางแผนด้านวิชาการ ขั้นการจัดและดำเนินการ ขั้นส่งเสริมและติดตามผลด้านวิชาการ หลักการบริหารงานด้านวิชาการ คือหลักแห่งประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากความหมายของหลายๆท่านที่ให้ไว้ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง ประเมินพัฒนาการของผู้เรียน ประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียน และยังเป็นข้อมูลเพื่อการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น เพราะผลการวัดและประเมินผลจะเป็นพื้นฐานการตัดสินใจ เพื่อใช้ในการปรับวิธีการสอน การแนะแนว ตลอดจนใช้เป็นระบบการจัดการบริหารทั่วไปของโรงเรียนอีกด้วย

5. บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

5.1 สิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมเกี่ยวกับอาคารสถานที่หมายถึงบริเวณหรือสถานที่ ที่ใช้จัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ห้องเรียนห้องปฏิบัติการ ห้องสุขา โรงอาหาร โรงรถ สนามกีฬา และบริเวณพักผ่อน นักการศึกษาทั่วไปยอมรับกันว่าครูไม่ใช่ตัวจักรสำคัญที่จะสร้างความเจริญเติบโตทุกด้านให้เด็กเพียงอย่างเดียวอาคารเรียนและสภาพของโรงเรียนก็มีส่วนเสริมสร้างความเจริญงอกงาม ให้แก่เด็กอยู่มากเพราะการตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณให้มีส่วนเกื้อกูลต่อการเรียนรู้ของเด็ก จะช่วยให้เด็กเกิดความสดชื่นร่มเย็น เป็นแรงจูงใจให้อยากมาโรงเรียน มีความรักหวงแหนและภาคภูมิใจ โรงเรียนลักษณะเช่นนี้จะช่วยหล่อหลอมพฤติกรรมของเด็กได้

วิจิตร วรุฒยงกูร (2538 : 45) กล่าวว่าคานอาคารโรงเรียนที่ดีควรมีองค์ประกอบต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เป็นต้นว่าขนาด รูปร่าง รูปลักษณะ วัสดุอุปกรณ์ สี แสง

ทัศนียภาพทิศทางลม การจัดระเบียบภายในอาคาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ สุขลักษณะ ความปลอดภัย ความสดชื่น ความสุขสบายและอบอุ่น

แสงสว่างเป็นสิ่งสำคัญมากในการที่จะให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ กล่าวคือ จะต้อง มีแสงสว่างเพียงพอให้นักเรียนสามารถมองเห็น ได้ความรู้อย่างเที่ยงตรงและสะดวกในการ เรียนการสอน ปัญหาที่มีอยู่ว่าแสงสว่างเพียงใดถือว่าเพียงพอและแสงสว่างขนาดใด ถือว่ายังไม่ เพียงพอในการเรียนการสอน สถาปนิกผู้ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษา (Council of Educational Facility Planners) ของสหรัฐอเมริกาได้เสนอไว้ว่าแสงสว่างที่ถือว่าเพียงพอควร จะต้อง มี 63 Foot-candles (Foot-candles เป็นหน่วยวัดความแสงสว่าง ของแสงหนึ่งแรงเทียน ห่างหนึ่งฟุต)

การออกแบบอาคารสถานที่ จึงน่าจะต้องออกแบบอาคารให้สามารถใช้แสงสว่างในตัว อาคารให้มากที่สุด หลีกเลี่ยงการที่จะต้องเปิดไฟเรียนกลางวันให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ทั้งนี้ จะต้องอาศัยนักออกแบบที่มีความสามารถด้วย การใช้สีทาต้องคำนึงถึงสีเย็นสีร้อนว่าชนิดใด จะเหมาะสมที่จะทาที่ใด ในห้องเรียนและอาคารเรียนนิยมใช้สีเย็นตา เช่น สีเขียวอ่อน ฟ้าอ่อน น้ำตาลอ่อน เป็นต้น ส่วนเพดานมักนิยมใช้สีที่ช่วยสะท้อนแสงให้ในห้องสว่าง เช่น สีขาว เป็นต้น การทาสีและการใช้วัสดุที่สะท้อนแสงทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน ควรพิจารณาตาม ความเหมาะสมตัวอย่าง เช่น กระดานดำ ควรจะใช้สีที่เกิดสะท้อนแสงไม่เกิด 25 – 30 % เป็นต้น โรงเรียนในกรุงมะนิลา ประเทศฟิลิปปินส์ หลายแห่งทำกระดานดำ เป็นรูปโค้งแบบจอภาพ ยนต์ซึ่งช่วยป้องกันการสะท้อนแสง และทำให้นักเรียนมองกระดานดำยังมีการทำเป็นกล่องมี รูสำหรับกวาดเศษชอล์กได้ดีมากขึ้น

เมธี ปิรันธนานนท์ (2538 : 83) ประเทศไทยมีทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ ตลอดซึ่งที่ประเทศตะวันตกมีไม่มากนัก เช่น แสงแดด และลม ดังนั้น การออกแบบอาคาร สถานที่เรียนในประเทศควรออกแบบให้สามารถใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติทั้งสองชนิด อย่างเต็มที่ซึ่งจะสามารถประหยัดพลังงานได้ทั่วประเทศปีละมหาศาล ทรัพยากรทั้งสอง ประการ ได้แก่ แสงสว่างและลม

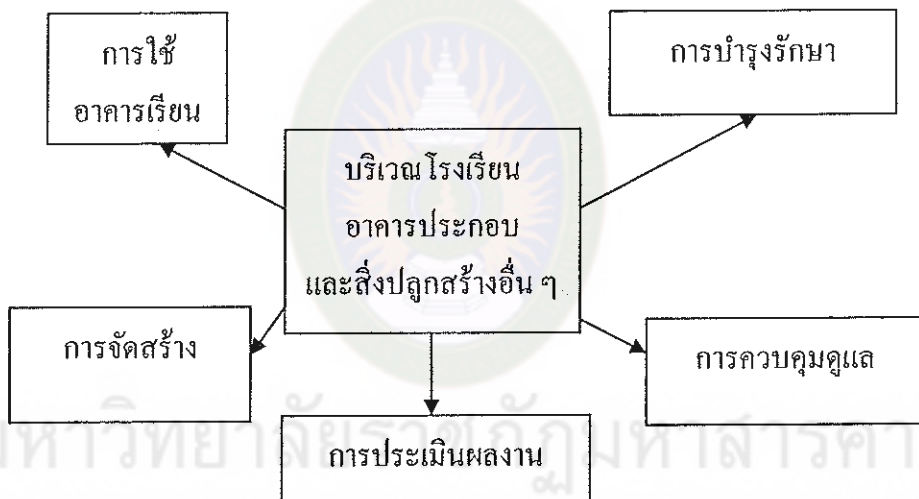
5.2 ประเภทของอาคารสถานที่

5.2.1 อาคารเรียน อันได้แก่ ห้องเรียน ห้องประกอบเฉพาะหลักสูตรแต่ละประเภทวิชาที่ขออนุญาตเปิดสอน (ถ้าหลักสูตรกำหนดให้มี) ห้องประกอบพื้นฐานทั่วไปสำหรับโรงเรียน (ห้องธุรการ ห้องครูใหญ่ ห้องพักครู ห้องสุขาชายและหญิง)

5.2.2 อาคารประกอบ ได้แก่ อาคารอเนกประสงค์ รั้ว ถังประปา สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ของโรงเรียน

5.2.3 บริเวณโรงเรียน เช่น สนาม ถนน บริเวณพักผ่อนหย่อนใจของนักเรียน

สำหรับผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทหน้าที่ในการบริหารงานอาคารสถานที่ตามขอบข่ายที่แสดงในแผนภาพที่ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงขอบข่ายอาคารสถานที่

1. งานจัดสร้างอาคารสถานที่ สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงนอกจากศึกษาและดำเนินการตามขั้นตอนของระเบียบต่าง ๆ ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการขออนุญาตให้แบบแปลนการขออนุญาตก่อสร้างอาคาร การจัดการเอกสารแสดงกรรมสิทธิ์เกี่ยวกับอาคารสถานที่ ที่ดิน และอื่น ๆ แล้วผู้บริหารยังมีบทบาทในการวางแผนการใช้อาคารสถานที่แก่ชุมชนการให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และอื่น ๆ

2. งานบำรุงรักษา ได้แก่ การตรวจสอบสภาพของอาคารสถานที่ อย่างสม่ำเสมอ จัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของอาคารสถานที่ให้เป็นไปตามข้อกำหนดและส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษา

3. งานควบคุมดูแลสถานที่ ได้แก่ การจัดเวรยามดูแลอาคารสถานที่ ตรวจสอบตราการใช้อาคารสถานที่ให้เป็นไปตามข้อกำหนด และส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาอาคารสถานที่และอื่น ๆ

4. งานประเมินผลการใช้อาคารสถานที่ ได้แก่ การประเมินผลอย่างสม่ำเสมอให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ โดยมุ่งหวังให้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลเท่าที่จะกระทำได้ และอื่น ๆ

อาคารสถานที่และบริเวณปัจจัยหลักสำคัญในการจัดการศึกษา การบริหารอาคารสถานที่ให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพในการใช้สอยได้อย่างดี เป็นเรื่องที่ฝ่ายบริหารโรงเรียนจะต้องกระทำจะสังเกตได้ว่าเวลาที่เรามีโอกาสไปเยี่ยมชมบ้าน หรือสถานที่ทำงานของครูคุณเคย สิ่งแรกที่จะสร้างความประทับใจคงจะเห็นได้แก่ บริเวณอาคารสถานที่ ซึ่งหากได้รับการดูแลเอาใจใส่อยู่เสมอ ไม่ว่าจะเป็น โต๊ะรับแขกที่ปราศจากฝุ่น พุ่มไม้ที่ผลิบานอ่อนอยู่ในกระถางและได้รับการตกแต่งอย่างสวยงาม และอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดของเจ้าหน้าที่ เช่นเดียวกับ อาคาร สถานที่ ห้องเรียน ห้องประกอบสิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ และสภาพบริเวณในห้องเรียน

ภุชงค์ อังคปริษาเศษฐ์ (2536:49) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้ “สถานที่เรียนควรจะไม่ร้อนหรือเย็นจนเกินไป มีแสงสว่างเพียงพอ สะอาดและเป็นระเบียบที่นั่งเปลี่ยนให้เหมาะสมกับ เทคนิคการสอนและไม่มีเสียงรบกวน” และสุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2537 : 66) ในการจัดสถานที่เรียนควรเป็นที่พึงพอใจสำหรับผู้เรียน ได้แก่ การจัดโต๊ะ เก้าอี้ และเครื่องมือเครื่องใช้ควรจะทำให้ผู้เรียนมีความสุขเกี่ยวกับสิ่งเหล่านี้และถ้าผู้เรียนต้องการมีความสัมพันธ์กับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่มก็สามารถปรับโต๊ะเก้าอี้ได้โดยสะดวก นอกจากนี้วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่อย่างยิ่ง โดยเฉพาะการเรียนวิชาชีพซึ่งเน้นที่การฝึกทักษะ วัสดุ-อุปกรณ์ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ เป็นเครื่องมือจูงใจให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนและยังช่วยให้ครูผู้สอนสามารถสอนได้สะดวกรวดเร็ว ตลอดจนการสื่อความหมายของครูและผู้เรียน สามารถเข้าใจกันได้ชัดเจนและตรงกัน ดังนั้น วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนการสอนควรอยู่ในสภาพที่ใช้ได้อยู่เสมอมีจำนวนพอเพียงกับผู้เรียนและมีสภาพไม่ล้าสมัยจนเกินไป และมีบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการ

เรียนรู้และความรักใคร่สามัคคีกันและวิถีทางในการดำเนินชีวิตของผู้ใช้บริการ เช่น ความเจริญเติบโต ความเหน็ดเหนื่อย การอยู่ร่วมกันเล่นด้วยกัน กินด้วยกัน พักผ่อนด้วยกัน ดังนั้นโรงเรียนและห้องเรียนจึงไม่ควรเป็นโลกหนึ่งต่างหากชีวิตประจำวันของนักเรียน และควรมีบรรยากาศอบอุ่นของความเป็นบ้าน หรือครอบครัวอยู่ข้าง เพื่อช่วยในการปรับตัวและเสริมสร้างสุขภาพจิต

5.3 สิ่งแวดล้อมและบรรยากาศการเรียนการสอน

บรรยากาศการเรียนการสอน การจัดการศึกษาสมควรจะสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีเพราะบรรยากาศการเรียนการสอน มีความสำคัญต่อทัศนคติ พฤติกรรม แรงจูงใจและประสบการณ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่มาก บรรยากาศการเรียนการสอนที่ดีจะเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ เป็นต้นว่า ลักษณะของหลักสูตร วิธีสอนของครูกิจกรรมการเรียนการสอน การบริการทางวิชาการ การประเมินผลการเรียน ความสัมพันธ์ทางด้านกายภาพ เช่น อาคาร สถานที่และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การจัดสภาพบรรยากาศห้องเรียน อรพินธ์ นาคประเสริฐ (2539 : 21) กล่าวว่า โรงเรียนเปรียบเสมือนบ้านหลังที่สองของนักเรียน ห้องเรียนก็เป็นห้องหนึ่งของนักเรียนซึ่งจะต้องใช้เวลาอยู่ในห้องวันละ 5 ชั่วโมง ฉะนั้นการจัดสภาพบรรยากาศของห้องทั้งภายในและภายนอกรอบ ๆ ห้องให้น่าอยู่ น่าดู น่าอาศัย มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ส่งเสริมด้านวิชาการและด้านคุณธรรม เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่งต่อสุขภาพกายสุขภาพจิตของนักเรียน เพราะเป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเด็กอย่างใกล้ชิด เป็นส่วนหนึ่งที่จะส่งเสริมให้นักเรียนมีลักษณะนิสัยที่ดีได้

สิ่งอำนวยความสะดวกและบรรยากาศสภาพแวดล้อมเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาควรสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนการสอนหลายด้านอันได้แก่ บรรยากาศทางด้านหลักสูตร วิธีสอนกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเพื่อน การบริการทางวิชาการและอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม เพราะบรรยากาศการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อทัศนคติ พฤติกรรม แรงจูงใจ และประสบการณ์ในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นอย่างมาก

จากความหมายของหลายๆท่านที่ให้ไว้ดังที่กล่าวมาแล้วพอสรุปได้ว่า บรรยากาศ

และสิ่งแวดล้อม หมายถึง อาคารสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆภายในโรงเรียนเช่น ห้องเรียน ห้องสุขาและบริเวณพักผ่อนมีความเหมาะสมและสะดวกต่อการเรียนการสอนเป็นการเพิ่มศักยภาพให้แก่ผู้เรียนและผู้สอน ยังมีสภาพจิตสุขภาพที่ดีอีกด้วย

บริบทโรงเรียนกวดวิชาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ตารางที่ 1 โรงเรียนกวดวิชาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

ลำดับ ที่	ชื่อ โรงเรียน	เปิดสอนระดับ	จำนวนครู	จำนวนนักเรียน
1	โรงเรียนกวดวิชาวิรินทร์นา	ประถม – มัธยม	4	50
2	โรงเรียนกวดวิชาพัฒนวิทย์	ประถม – มัธยม	4	50
3	โรงเรียนกวดวิชาทวีวัฒน์	ประถม – มัธยม	6	80
4	โรงเรียนกวดวิชาเคมี อ.ลัดดา	ประถม – มัธยม	2	65
5	โรงเรียนกวดวิชาพีซี	ประถม – มัธยม	4	52
6	โรงเรียนกวดวิชาบีทีที	ประถม – มัธยม	10	180
7	โรงเรียนกวดเคมบริดจ์ร้อยเอ็ด	ประถม – มัธยม	4	50
8	โรงเรียนกวดวิชาชญาดา	ประถม – มัธยม	4	50
9	โรงเรียนกวดวิชาคิงเมทส์	ประถม – มัธยม	5	90
10	โรงเรียนกวดวิชาวรรณษา	ประถม – มัธยม	5	50
รวม			48	717

หมายเหตุ ที่มา : กลุ่มงานส่งเสริมสถานศึกษาเอกชน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

ไพศวี วรรณวิธา (2544 : 84) ได้ศึกษาแนวการสอนอ่านไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้หลักการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการสอน โดยใช้หลักการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ มีความสามารถในการอ่านทางด้านการจับคู่คำกับรูปภาพ การเติมคำและการสะกดคำ ดีกว่ากลุ่มควบคุม

อุไรลักษณ์ ชุมชิด (2544 : 57) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยวิธีสะกดแบบแจกลูกกับแบบเสียงไหล ผลการวิจัยพบว่า การอ่านไทยของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนอ่านด้วยวิธีสะกดแบบแจกลูกมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับ การสอนอ่านโดยวิธีสะกดแบบแจกลูกมีผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับ การสอนอ่านโดยวิธีสะกดแบบไหลเสียง

ประพีร์ อุณจิตติ (2544 : 74) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและเขียนพยัญชนะไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียน โดยการสัมพันธ์และไม่สัมพันธ์พยัญชนะกับชื่อสัตว์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนตามเป็นการสอนอ่านและเขียนพยัญชนะไทย โดยสารสัมพันธ์พยัญชนะกับชื่อสัตว์ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอ่านและเขียนพยัญชนะไทยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนตามแผนการสอนอ่านและเขียนพยัญชนะไทย โดยการไม่สัมพันธ์พยัญชนะกับชื่อสัตว์

มัลลิกา ภักดิ์ณรงค์ (2541 : 104) ได้เปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษากับการสอนปกติ ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความเข้าใจในการอ่านแตกต่างจากนักเรียนกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $.01$ โดยนักเรียนที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษามีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนปกติ

คณาภรณ์ กิตติคำ และคณะ (2540 : 39) ได้ศึกษาเรื่อง “ลักษณะและความต้องการของนักเรียนมัธยมปลายต่อโรงเรียนกวดวิชาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่เรียนอยู่ในโรงเรียนกวดวิชาส่วนใหญ่ มาเรียนกวดวิชาเพื่อเตรียมสอบเข้ามหาวิทยาลัยมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อเพิ่มความเข้าใจในวิชาที่ต้องการเรียน เพื่อเพิ่มความรู้ในวิชาที่ต้องการเรียน เพื่อเพิ่มระดับคะแนน เพราะตามเพื่อน เพราะถูกบังคับ และเพราะชื่อเสียงของ โรงเรียนกวดวิชา ตามลำดับ

วราพร เตชะธเนศ และคณะ (2543 : 13) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการกวดวิชากับค่านิยมของเด็กไทยในปัจจุบัน โดยศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 500 คน พบว่า สถาบันกวดวิชาจะช่วยวางระบบการเรียนการสอนให้นักเรียนทำให้เกิดความมั่นใจในการเตรียมตัวสอบ จัดลำดับหลักสูตรเป็นหมวดหมู่ แบ่งการเรียนรู้เป็นขั้นเป็นตอน หักทำโจทย์ทบทวนอย่างสม่ำเสมอ เน้นส่วนสำคัญให้นักเรียนจดจำได้ สร้างบรรยากาศที่ดีให้กับการเรียน อาจารย์มีการแทรกอารมณ์ขัน ทำให้ผ่อนคลายความเครียดและช่วยในการจดจำเทคนิคต่าง ๆ

พัชรินทร์ พิริยะสงวนพงศ์(2547 : 106) ศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจของผู้ปกครองในการส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนกวดวิชา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เมื่อพิจารณาปัจจัยด้านความมีชื่อเสียงของโรงเรียนกวดวิชา ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะตัดสินใจให้บุตรหลานเรียนในโรงเรียนกวดวิชาโดยคำนึงถึงชื่อเสียงของอาจารย์ผู้สอนเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนโรงเรียนกวดวิชาที่มีการสอนแบบเชื่อมโยงเนื้อหาในแต่ละบทเรียนมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง

ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2544 : 77) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การกวดวิชาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในประเทศไทย พบว่า เหตุผลในการเลือกสถานที่กวดวิชาของนักเรียนในภาพรวมนั้น นักเรียนจะคำนึงถึงชื่อเสียงของโรงเรียนมากที่สุด คือร้อยละ 45.2 ในขณะที่ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะเลือกสถานที่กวดวิชา โดยเลือกจากสถานที่ที่นักเรียนในปกครองเป็นผู้ระบุความต้องการ ร้อยละ 36.2 นอกจากนั้น เมื่อเปรียบเทียบความเห็นของกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องเรื่องเหตุผลในการกวดวิชา พบว่า ส่วนใหญ่ของผู้ปกครอง และโรงเรียนกวดวิชาจะมีความเห็นตรงกับเหตุผลในการกวดวิชาของนักเรียนส่วนใหญ่ คือ กวดวิชาเพื่อช่วยให้ผลการเรียนดีขึ้น ร้อยละ 44.0 ร้อยละ 85.7 และร้อยละ 69.0 ตามลำดับ โดยภาพรวมเหตุผลในการกวดวิชาของนักเรียนมีอยู่ 4 ประการหลัก คือ ช่วยให้การเรียนดีขึ้น เพื่อเตรียมสอบเข้าศึกษาต่อ เพื่อเรียนล่วงหน้า และเนื่องจากเรียนที่โรงเรียนไม่เข้าใจ

เมธินี วดีศิริศักดิ์ (2540 : 81) พบว่า นักเรียนจำนวนไม่น้อยที่เรียนกวดวิชาเพราะสังเกตเห็นประโยชน์เพื่อเป็นการเตรียมพร้อมก่อนสอบ ได้เทคนิคในการทำข้อสอบ เพื่อที่จะได้ทำข้อสอบให้รวดเร็วขึ้น และเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

สุกัญญา เกษศิลาปี. (2542 : 57) ได้สำรวจทัศนคติเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ตามระบบปัจจุบันและระบบเดิม โดยสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 (จำนวน 310 คน) และนักศึกษาชั้นปีที่ 2 (จำนวน 257 คน) ปีการศึกษา 2542 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 16 คณะ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาที่มาจากการสอบคัดเลือก ระบบเดิมและระบบปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเรียนพิเศษมาก คิดเป็นร้อยละ 78.7 และวิชาที่นิยมเรียนมากที่สุดคือวิชาคณิตศาสตร์ รองลงมาคือ วิชาฟิสิกส์ วิชาภาษาอังกฤษ วิชาเคมี วิชาภาษาไทย วิชาสังคมและวิชาชีววิทยา ส่วนเหตุผลที่สำคัญของการเรียนพิเศษของนักเรียน คือ เพื่อเตรียมตัวสอบเอนทรานซ์ และทบทวนความรู้

กองสถิติและวิเคราะห์การศึกษา สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (กองสถิติและวิเคราะห์การศึกษา สำนักงานกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 2-5 ; อ้างใน จีรพร ศรีวัฒนานุกุลกิจ. 2544 : 33-34) ได้ศึกษาเรื่องการกวัดวิชากับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นม.ศ.4 หรือม.4 ปีการศึกษา 2524 ในโรงเรียนที่มีความนิยมมากกับนักเรียนในโรงเรียนที่มีความนิยมปานกลางและ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2524 ในมหาวิทยาลัยจำกัดรับกับนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด และวิทยาลัยเอกชน สรุปได้ว่า การกวัดวิชาเป็นตัวแปรหนึ่งซึ่งช่วยในการสอบคัดเลือก ทั้งยังเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่ผู้เรียนในเรื่องการสอบเข้า เพราะกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนกวัดวิชา มุ่งเน้นในเรื่องการสอบคัดเลือกเป็นสำคัญ โดยสอนในลักษณะของการนำข้อสอบคัดเลือกเก่ามาเฉลย ทำให้ผู้เรียนเกิดความคุ้นเคยกับแนวข้อสอบและลักษณะการออกข้อสอบคัดเลือก ในขณะที่เดียวกัน ผู้เรียนที่ผู้ปกครองมีฐานะยากจนประกอบอาชีพเกษตรกรรมและอยู่ห่างไกลส่วนใหญ่ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เรียนกวัดวิชา จึงทำให้เป็นข้อเสียเปรียบในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยจำกัดรับ อีกทั้งยังเกี่ยวกับระบบสอบคัดเลือกที่เน้นการสอบคัดเลือกเฉพาะบางสาขาวิชาเป็นการสนับสนุนการกวัดวิชาทำให้ผู้มีฐานะดีได้เปรียบมาก แต่ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนด้วย

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต . (2544, ธันวาคม. : www.dusit.ac.th) สวนดุสิต โพล สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้ทำการสำรวจเรื่อง เจาะใจ “เด็กไทย” กับ “การเรียนอุดมศึกษา” พบว่าความคิดเห็นของนักเรียนในกรุงเทพฯ และปริมณฑลที่กำลังศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา จำนวน 2,715 คน เป็นชายร้อยละ 44.60 หญิงร้อยละ 55.40 ระหว่างวันที่ 10 ธันวาคม 2542 ถึง 5 มกราคม 2543 พบว่ามีนักเรียนร้อยละ 58.53 เรียนกวัดวิชา เพื่อเตรียมตัวสอบเอนทรานซ์นิยมเรียนกับโรงเรียนกวัดวิชาอาจารย์อู๋ เคอะเบรน แอปพลาย และสำหรับผู้ที่ไม่ได้เรียนกวัดวิชาเป็น

เพราะไม่มีเวลาและมีปัญหาด้านการเงินธุรกิจประเภทนี้สามารถสร้างรายได้ให้กับผู้ประกอบการเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับเงินลงทุนที่มีสูง บริษัท ศูนย์วิจัย ไทยพาณิชย์ จำกัด คาดว่า มูลค่าตลาดโรงเรียนกวดวิชาในปี 2543 – 2545 จะมีมูลค่าประมาณ 3,000 – 4,000 ล้านบาท และมีแนวโน้มขยายตัวสูงขึ้นอีก โดยกลยุทธ์ทางการตลาดที่โรงเรียนกวดวิชานิยมนำมาใช้ คือพยายามดึงดูดขายในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านใดด้านหนึ่ง โดยเฉพาะหรือพยายามสร้างความหลากหลาย โดยมีการสอนให้ครอบคลุมและครบวงจรในที่เดียว (ศูนย์วิจัย ไทยพาณิชย์. 2544 : บทสรุปสำหรับผู้บริหาร)

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนกวดวิชาในพื้นที่จังหวัดร้อยเอ็ด ทำให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นที่สำคัญและความคิดเห็นของผู้ปกครอง โดยคำนึงถึงความคิดเห็นเพื่อนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสนับสนุนถึงการพิสูจน์สมมติฐานในงานวิจัยครั้งนี้ และสามารถนำมาใช้ประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและสร้างแบบสอบถามได้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

สมิท และคนอื่น ๆ (Smith and others. 1995 : 101) ได้ให้ความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ทำให้เด็กมีปัญหายุ่งยากในการดำเนินชีวิตประจำวัน การแสดงทางพฤติกรรม การรับรู้ทางสังคมและการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งแสดงออกในลักษณะของการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน การคิดและการเรียนคณิตศาสตร์ ปัญหาดังกล่าวเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละคน และไม่รวมถึงเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ความบกพร่องทางประสาทสัมผัส ปัญหาทางพฤติกรรม ความแตกต่างทางวัฒนธรรม

จากความหมายของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ที่กล่าวมา สรุปได้ว่าเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องในกระบวนการทางจิตวิทยา มีระดับสติปัญญาปกติมีสภาพร่างกายปกติ แต่มีความยากลำบากในการแปลความหมายในสิ่งที่เห็นสิ่งที่ได้ยิน จึงส่งผลทำให้เด็กมีปัญหาด้านการอ่าน การเขียน การสะกดคำ การคำนวณ การเคลื่อนไหวและการรับรู้ ปัญหา ดังกล่าว ไม่ได้มีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางการมองเห็นทางการได้ยิน ทางสติปัญญา หรือด้อยโอกาสทางสังคม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ทำให้เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ไม่สามารถเรียนหนังสือได้เหมือนเด็กปกติ และส่งผลต่อการเห็นคุณค่าของตนเองลดต่ำลงด้วย ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และชุดฝึกอ่านคำยากโดยใช้บัตรร้อยกรองมีประสิทธิภาพผ่านเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งประสิทธิภาพ 92.71/82.57

แมรี และเบิร์ตแตรม (Mary and Bertram. 1997 : 174-179) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการสอนอ่านและเขียนสำหรับเด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ออกจากการศึกษาพิเศษ และนักเรียนทั่วไปจากเด็กเกรด 2 และเกรด 5 ว่าใช้วิธีสอนแบบใดบ้าง ผลการสำรวจพบว่า กลุ่มครูผู้สอนใช้วิธีสอนต่อไปนี้เป็นลำดับ คือ ใช้วิธีอ่านเรื่องแล้วเติมคำตอบในช่องว่าง เนื้อเรื่องที่เว้นไว้ 90.7 % การอ่านรายบุคคล 87.0% การแลกเปลี่ยนหนังสือกันอ่าน 81.5% และการสลับกันอ่าน 74.1% และยังมีอีก 17 วิธีที่ใช้สอนทั้งเด็กปกติและเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้

ฟอล (Fall. 1999) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลการใช้โปรแกรมการศึกษาทักษะทางภาษาของสติเวนสัน (Stevenson Language Skill Program) ซึ่งเป็นโปรแกรมสำหรับสำหรับเด็กที่มีปัญหาทางการอ่าน โดยนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองนี้ได้คัดแยกและจัดเป็นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม โดยการเปรียบเทียบรายคู่ มีนักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองที่ใช้โปรแกรมสติเวนสัน 5 คน และอีก 5 คน เรียนด้วยวิธีการสอนซ่อมเสริมอื่นเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ครูสัมภาษณ์ข้อมูลจากนักเรียนพบว่า โปรแกรมการสอนนี้ใช้ได้ดีกับการสอนรายบุคคล

ฮิลล์ (Hill) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเกี่ยวกับการทำงานของระบบความจำสั้นและความสามารถในการอ่านของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยเปรียบเทียบระหว่างเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่านกับเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ซึ่งมีอายุ 9 — 13 ปี โดยการบรรยายปัญหาซึ่งต้องใช้ความสามารถในการเข้ารหัสสั้น ใช้วิธีให้เนื้อเรื่องที่มีความยาวบ้างสั้นบ้างแตกต่างกัน แล้วให้เล่าเรื่องที่อ่านนั้นซ้ำ และถามเกี่ยวกับเนื้อหาโดยตรงพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ยังมีการเล่าเรื่องได้ครบถ้วนน้อยกว่าเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

แบบส์ (Babbs. 1983 : 174-A) ได้ศึกษากระบวนการอ่านและการสอน ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยใช้กลยุทธ์วิธีในการตกแต่งเนื้อเรื่องให้เกิดความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 4 โดยในกลุ่มควบคุมให้อ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ และสังคมเพื่อตอบคำถาม ส่วนกลุ่มทดลองให้วางแผนการอ่านเป็นระบบผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความเข้าใจและระลึกได้ในการอ่านไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่ในการใช้บัตรตกแต่งเนื้อเรื่องเป็นวิธีการที่มีผลดีในการชักชวนให้นักเรียนเป็นผู้ใช้ยุทธวิธีในการอ่าน

สตีเวนส์ (Steven. 1980 : 365) ศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ที่มีความสามารถสูงที่คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทด์ที่ 83 ขึ้นไป โดยได้สำรวจความสนใจในการอ่านจากรายการ 25 เรื่อง มีระดับความสนใจตั้งแต่ 1 – 7 เลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจมาให้อ่านแล้วทำการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน พบว่า เรื่องที่นักเรียนสนใจจะมีผลทำให้นักเรียนอ่านได้ง่ายและง่ายต่อการทำความเข้าใจเรื่องที้อ่าน ผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางภาษาของครูผู้สอน โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นอันจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสูงขึ้น

เกลนน (Glenn. 1996 : 3389-A) ได้ศึกษาการเรียนรู้อิทธิพลของภาษาทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ห้องเรียน ซึ่งครูผู้สอนใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อให้ทราบสมรรถภาพของการเรียนรู้ด้วยวิธีนี้ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการเรียนการสอนแก่นักเรียนกลุ่มเสี่ยงต่อความล้มเหลวในการเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้การสังเกตชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 ทุกสัปดาห์ โดยการสังเกตในเชิงลึก การสังเกตครูผู้สอนและนักเรียน และใช้การวิเคราะห์เอกสารที่จัดทำขึ้นในระยะเวลาการเรียนรู้แบบร่วมมือ ผลการศึกษากรณีชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ประสบความสำเร็จเป็นรายบุคคลและทั้งกลุ่มในระดับหนึ่ง ครูและนักเรียนชั้นนี้เชื่อว่ากลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือมีความแตกต่างกันในด้านความสำเร็จทางการเรียนการสอนของชั้นนี้ ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ไม่ได้ผลที่เหมือนกัน ชั้นนี้ไม่ยืนยันว่ามีการพัฒนาทักษะทางสังคมทางบวกหรือมีความสำเร็จทางการเรียน เมื่อใช้กลยุทธ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ ครูเลิกใช้วิธีสอนนี้ก่อนสิ้นปีการศึกษา พฤติกรรมผิด ๆ ของนักเรียนมีอิทธิพลต่อครูให้ต้องกลับมาสอนด้วยวิธีดั้งเดิมอีกทั้ง 2 กรณีศึกษาชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของพฤติกรรมและเจตคติของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์กับการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน เพื่อความสำเร็จทางการเรียน การพัฒนาทักษะทางสังคมในทางบวก เป็นอีกปัจจัยหนึ่งในความสำเร็จของนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1998 : 405-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้นอกเวลาจากการเรียนแบบเรียนปกติโดยการจัดกลุ่มนักเรียน โดยยึดเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นทีม (STAD) ทำการศึกษาค้นคว้ากับนักเรียน 47 คน ที่เรียนอยู่ในเกรด 12 ที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม โดยใช้ตำราเรียนการอธิบาย การบรรยาย เอกสารประกอบการเรียน กับการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ จัดกลุ่ม โดยใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยการสอนทั้ง 2 วิธีดังกล่าว มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสะดวกต่อการเรียนรู้สังคมศึกษาไม่แตกต่างกัน และตามข้อมูลเชิง

คุณภาพ จากการสอบถามของครูและนักเรียนพบว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ และมีความสนุกสนานกับการเรียนมากจึงควรนำไปใช้ในการสอนให้เหมาะสมในการจัดตาราง แบบเน้นบล็อคเวลา

แจ๊คสัน (Jackson. 1988 : 1068-A) ได้ศึกษาเพื่อทดสอบสวนวิธีการเรียนรู้นอกเวลา เรียนและในเวลาเรียนปกติ โดยได้สอบแบบร่วมมือแบบ STAD ที่ออกแบบเพื่อส่งเสริม มิตรภาพข้ามเชื้อชาติ เป็นการจำลองและขยายผลงานวิจัยของ Slavin (1979) ที่รายงานว่า นักเรียนที่มีประสบการณ์การเรียนรู้แบบร่วมมือ มีทางเลื่อมมิตรภาพข้ามชาติเพิ่มมากขึ้นเทียบกับนักเรียนในสภาพควบคุม โดยใช้วิธีการดำเนินการแบบควบคุมมาตรการทางสังคมและอื่น ๆ การศึกษาได้ทดสอบแบบวัดแบบไม่อิสระเพิ่มอีก 2 แบบ (เทคนิคการประเมินมนุษย์สัมพันธ์) ซึ่งมีสมมติฐานว่าเป็นตัวแทนมิตรภาพได้มากกว่าวิธีการอื่น ๆ ที่ใช้มาแล้ว ผู้ร่วมวิจัยได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 92 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่แบ่งแยกเชื้อชาติ กลุ่มทดลองศึกษาแผนงานเป็นทีมที่มีเชื้อชาติ 2 ประเภท เป็นสมาชิกทีมละ 4-5 คน และได้รับการรู้จักโดยอาศัยผลบวกคะแนนทดสอบย่อยของสมาชิก นักเรียนกลุ่มควบคุมศึกษาตามลำพัง และได้รับคะแนนเป็นรายบุคคลเท่านั้น การเปรียบเทียบกลุ่มเหล่านี้ได้ตรวจสอบผลของรูปแบบการสอนที่ 2 โดยใช้แบบวัดมิตรภาพแบบพหุคูณ ผลการศึกษาบ่งชี้ว่า เมื่อใช้แบบวัดการควบคุมแบบแกติ นักเรียนชายผิวดำมีมิตรภาพข้ามชาติมากกว่านักเรียนชาย

ธอร์นไคค์ (Thorndike) (กรมวิชาการ. 2548 : 21-23) ธอร์นไคค์ได้กล่าวถึงการ เชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองของผู้เรียนในแต่ละขั้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยกฎการ เรียนรู้ 3 กฎ คือ

1. กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎนี้กล่าวถึงความพร้อมของผู้เรียนทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ถ้าร่างกายเกิดความพร้อมแล้วได้กระทำย่อมเกิดความพึงพอใจแต่ถ้าไม่พร้อมที่จะทำแล้วถูกบังคับให้ทำ จะทำให้เกิดความไม่พึงพอใจ
2. กฎแห่งความฝึกหัด (Law of Exercise) กฎนี้กล่าวถึงการสร้างความมั่นคงของการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองที่ถูกต้อง โดยการฝึกหัดกระทำซ้ำบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ได้นานและคงทนถาวร
3. กฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) กฎนี้กล่าวถึงผลที่ได้รับเมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วว่าถ้าได้รับผลที่พึงพอใจ ย่อมอยากจะเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าได้รับผลที่ไม่พึงพอใจ ก็ไม่อยากจะเรียนรู้หรือเกิดความเบื่อหน่าย

แบบต์ (Babbs. 1983 : 174-A) ได้ศึกษากระบวนการอ่านและการสอน ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยใช้กลยุทธ์วิธีในการกระตุ้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนระดับ 4 โดยในกลุ่มควบคุมให้อ่านหนังสือวิทยาศาสตร์ และสังคมเพื่อตอบคำถาม ส่วนกลุ่มทดลองให้วางแผนการอ่านเป็นระบบผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีความเข้าใจและระลึกได้ในการอ่านไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม แต่ในการใช้บัตรกระตุ้นเป็นวิธีการที่มีผลดีในการชักชวนให้นักเรียนเป็นผู้ใช้ยุทธวิธีในการอ่าน

สติเวนส์ (Steven. 1980 : 365) ศึกษาความเข้าใจในการอ่านของนักเรียนเกรด 5 และเกรด 6 ที่มีความสามารถสูงที่คะแนนเปอร์เซ็นต์ไทป์ที่ 83 ขึ้นไป โดยได้สำรวจความสนใจในการอ่านจากรายการ 25 เรื่อง มีระดับความสนใจตั้งแต่ 1 — 7 เลือกเรื่องที่นักเรียนสนใจมาให้อ่านแล้วทำการทดสอบความเข้าใจในการอ่าน พบว่า เรื่องที่นักเรียนสนใจจะมีผลทำให้นักเรียนอ่านได้ง่ายและง่ายต่อการทำความเข้าใจเรื่องที่อ่าน ผลการวิจัยดังกล่าวจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางภาษาของครูผู้สอน โดยใช้เทคนิควิธีการต่าง ๆ จะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้นอันจะส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสูงขึ้น

ลอริง (Loring. 2003 : 1527-A) ได้ศึกษาระดับทักษะการแก้ปัญหาพิชคณิตจากโจทย์ที่กำหนดให้เพื่อเรียนซ่อมเสริมการเรียนทักษะการแก้ปัญหาต่อไปและลดภาระทางการท่องความรู้ของนักเรียนที่เรียนวิชาพิชคณิต การวัดทักษะการแก้ปัญหาคำถามวัดเกี่ยวกับข้อทำคิด ส่วนวัดการท่องความรู้ใช้การวัดความพยายามในการใช้สติปัญญาทำการทดสอบก่อนการทดลองกับนักศึกษาจำนวน 63 คน ซึ่งได้รับการบ้านเกี่ยวกับตัวอย่างที่ทำมาแล้ว หรือการแก้ปัญหาเป็นกลุ่มแล้วให้ทำการสอบแบบทดสอบ หลังการทดสอบ ผลการศึกษาพบว่า (1) นักเรียนที่ศึกษาตัวอย่างการแก้ปัญหามาแล้วมีข้อที่ทำคิदन้อยลงและลดการท่องจำความรู้ลง(2) ข้อที่ทำคิदन้อยลง หรือการท่องความรู้ที่ลดลงยังคงอยู่ในระดับการมีทักษะต่ำและ(3) เฉพาะการลดการท่องความรู้ที่ลดลงบางส่วนอยู่ในระดับการมีทักษะสูง ดังนั้น ควรให้ตัวอย่างโจทย์การแก้ปัญหากับนักศึกษาเพื่อทำให้นักศึกษามีระดับพัฒนาการกับสติปัญญา ทำให้มีทักษะในการแก้ปัญหายู่ในระดับปานกลาง

วิลสัน (Wilson. 2003 : 1573-A) ได้ศึกษาผลการเตรียมแบบทดสอบจากการเรียนนอกเวลาเรียนที่มีการชี้้นำการแก้ปัญหาเพื่อปรับปรุงผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนของนักเรียน เรื่อง วิชาคณิตศาสตร์ของรัฐนิวยอร์กและการสอบข้อสอบบริเจนตส์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองกับนักเรียนตัวแทนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

จำนวน 4 คน (กลุ่มควบคุม 19 คน กลุ่มทดลอง 21 คน) วิธีการศึกษาครูผู้สอนกลุ่มทดลองสร้างคู่มือเตรียมสอบ โดยอาศัยเทคนิคการแก้ปัญหาที่บุกเบิก โดย Ddway และ Poly และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาจากกระทรวงศึกษาธิการของรัฐนิวยอร์ก บทเรียนการแก้ปัญหาจำนวน 10 บท ประกอบด้วย ทำงานย้อนหลัง หารูปแบบ การยอมรับทัศนคติที่แตกต่าง แก้ปัญหาแนวเทียบที่ง่ายกว่า พิจารณากรณีสุดโต่ง การใช้ตัวแทนที่มองเห็นเดาแล้วหาอย่างฉลาด พิจารณาความเป็นไปได้ทั้งหมด เรียบเรียง ข้อมูลและการให้เหตุผลตามหลักตรรกศาสตร์ และใช้แบบทดสอบแบบอื่น ๆ กับทั้ง 2 กลุ่ม รวมทั้งใช้แบบสอบถามด้วย ส่วนกลุ่มควบคุมใช้การสอนแบบเดิม ผลการศึกษาพบว่า คะแนนเฉลี่ยของแบบทดสอบหลังการทดลองของกลุ่มทดลองเพิ่มขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY